

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

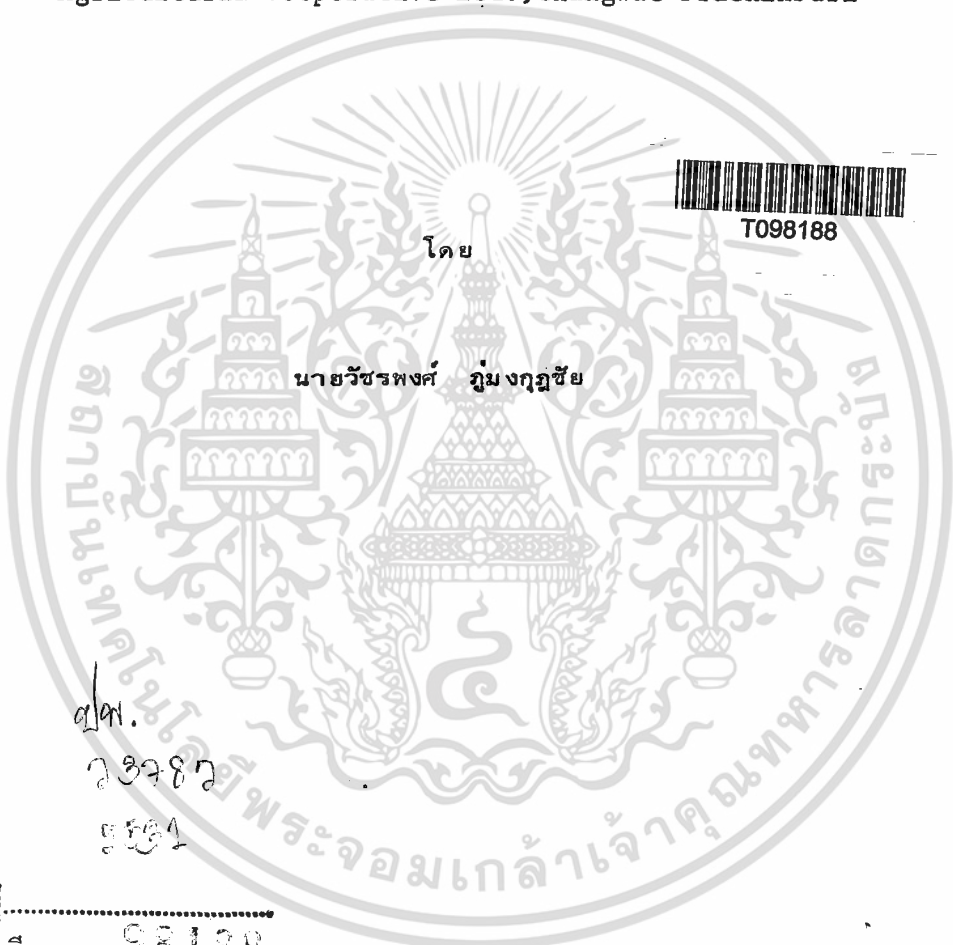

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

วิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด จังหวัดปราจีนบุรี

Analysis of Cooperative activities of Srimahapoat
Agricultural Cooperative Ltd., Changwat Prachinburi

T098188

โดย

นายวิชรพงศ์ ภูมิวงษ์ชัย

๑๓.
๖๖๖๘๖
๕๕๕๑

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน..... ๕๕๑๘๘
วัน,เดือน,ปี.....

เสนอ

ภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร

คณะ เทคโนโลยีการเกษตร สถาบัน เทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (บริหารธุรกิจเกษตร)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
พ.ศ. ๒๕๓๑
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ

ภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เรื่อง

วิเคราะห์ผลการดำเนินการของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด จังหวัดปราจีนบุรี

Analysis of Cooperative activities of Srimahapoat
Agricultural Cooperative Ltd., Changwat Prachinburi

ของ

นายวัชรพงศ์ ภูมิงกุญชัย

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

วท.บ. (บริหารธุรกิจเกษตร)

เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2531

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์วิเชษฐ มณีรัตน์)

กรรมการปัญหาพิเศษ

(อาจารย์บรรเลง ศรีทัตโนทัย)

กรรมการปัญหาพิเศษ

(อาจารย์ศิริจรรยา เจริญวิริยะพันธ์)

หัวหน้าภาควิชา

(อาจารย์อำนวยการ แสงโนรี)

13731

28/10/31

๑๗.

๒๓๖๘/๑

2531

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : วิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด
จังหวัดปราจีนบุรี

โดย : นายวีรพงศ์ ภูมิ่งภูษัย

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตร์บัณฑิต (บริหารธุรกิจเกษตร)

สาขาวิชาเอก : บริหารธุรกิจเกษตร

อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ :

(อาจารย์วิเชษฐ์ มณีรัตน์)

สหกรณ์การเกษตรเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะการช่วยเหลือเกษตรกรในท้องที่สหกรณ์นั้น ๆ ตั้งอยู่ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเงินทุน การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการผลิต การรวบรวมผลผลิตของสมาชิกมาจำหน่าย การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตรมาจำหน่าย การให้การศึกษอบรมในเรื่องต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาทั้งหมดถ้าสหกรณ์ดำเนินงานอย่างไม่มีประสิทธิภาพจะเกิดผลเสียหายต่อเกษตรกร ดังนั้นการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษาเพื่อนำไปปรับปรุงการบริหารงานของสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษาคือ ศึกษาความสามารถในการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน และสถานการณ์ช่วงต่าง ๆ ตลอดจนวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ โดยเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจเดียวกัน และศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานธุรกิจที่เกิดขึ้นของสหกรณ์ ซึ่งรวบรวมข้อมูลจากรายงานกิจการ งบดุล และงบกำไรขาดทุน ของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ตั้งแต่ปี 2524 ถึง 2530 เป็นระยะเวลา 7 ปี

จากการศึกษาพบว่า สหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพพอสมควรคือ หนี้สินของสหกรณ์มีจำนวนลดลงทุกปี กำไรจากการดำเนินงานสหกรณ์สามารถทำกำไรได้เพิ่มขึ้นจากเดิมและมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ทางด้านรายได้ สหกรณ์มีรายได้ที่สำคัญจากธุรกิจซื้อเป็นส่วนใหญ่ ส่วนรายจ่ายที่สำคัญคือ ค่าจ้าง และเงินเดือน ค่าเบี้ยเลี้ยงพาหนะ ดอกเบี้ยจ่ายเงินรับฝาก ค่าเสื่อมราคาทรัพย์สิน ซึ่งรายจ่ายเหล่านี้สหกรณ์ได้พยายามลดบางส่วนที่ไม่จำเป็นลง เพื่อเป็นการลดภาระของสหกรณ์

สำหรับการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ในกลุ่มธุรกิจเดียวกันแล้วปรากฏอยู่ในเกณฑ์ดี จากการวิเคราะห์อัตราส่วนกำไรสุทธิของสหกรณ์จะปรากฏว่า การดำเนินงานของสหกรณ์ได้มีการขยายธุรกิจให้เจริญก้าวหน้ามากกว่าเดิมทุกปี จนทำให้กำไรสุทธิมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับมาตรฐานของกลุ่มก็เป็นที่น่าพอใจ อัตราส่วนการเป็นหนี้สหกรณ์ได้พัฒนาจนเป็นที่น่าสนใจจากเดิมที่มีอัตราสูง สหกรณ์ได้ดำเนินการโดยลดหนี้ เพิ่มทุน ปัจจุบันอัตราส่วนการเป็นหนี้ของสหกรณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ต่ำกว่ามาตรฐานของกลุ่มมาก สภาพคล่องของสหกรณ์ สหกรณ์ได้ปรับปรุงบริหารสภาพคล่อง จนทำให้สหกรณ์มีสภาพคล่องสูงกว่ามาตรฐานของกลุ่มและมีแนวโน้มสูงขึ้นด้วย อย่างไรก็ตามอัตรา การหมุนของสินทรัพย์ยังนับว่าต่ำกว่ามาตรฐานของกลุ่มอยู่มาก ซึ่งแสดงถึงปริมาณของธุรกิจกับ ขนาดของสินทรัพย์ ซึ่งสหกรณ์จะต้องปรับปรุงทางด้านประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ของ สหกรณ์ให้สูงขึ้น

จากการศึกษาเรื่องนี้ มีข้อเสนอแนะการดำเนินงานของสหกรณ์ดังนี้ เพื่อประสิทธิภาพ การใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ โดยการเพิ่มปริมาณธุรกิจซื้อให้มากขึ้น เพื่อสมาชิกสหกรณ์จะได้รับ ประโยชน์โดยตรง เพิ่มปริมาณธุรกิจขายโดยการรวบรวมผลผลิตของสมาชิก และยังเป็นการป้อง กันการกดราคาของพ่อค้าคนกลาง และมีกำลังต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง ตลอดจนการให้การศึกษา และอบรมสมาชิกสหกรณ์ และเจ้าหน้าที่พนักงาน ผู้จัดการสหกรณ์ ให้มีความรู้หลาย ๆ ด้าน เช่น ข่าวสารการตลาด การศึกษาเทคนิคการผลิตใหม่ ๆ การอบรมเทคนิคในการจัดการและบริหาร การให้ความเข้าใจในหลักสหกรณ์ที่แท้จริง รวมทั้งจัดบริการด้านความสะดวกอื่น ๆ แก่สมาชิกด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยได้ด้วยความกรุณาในการให้คำแนะนำพร้อมกับความช่วยเหลือจากท่านอาจารย์วิเศษฐ์ มณีรัตน์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ และท่านอาจารย์บรรเลง ศรีพัฒน์นัย กับท่านอาจารย์ศิริจรรยา เครือวิริยะพันธ์ กรรมการปัญหาพิเศษ เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในการตรวจทานแก้ไข ได้รับความอนุเคราะห์ด้านกำลังทรัพย์จากบิดา และมารดา นอกจากนี้ข้าพเจ้าได้รับความช่วยเหลือทางด้านข้อมูลเป็นอย่างดีจากคุณแม่ เจริญศรี เจริญกฤตยาวุฒิ คุณวุฒิชัย เทียบคุณ และคุณโอภาส อัครา เจ้าหน้าที่สหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ตลอดจนเพื่อน ๆ และน้อง ๆ ที่ได้ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจมาตั้งแต่ต้น ข้าพเจ้าขอขอบคุณทุก ๆ ท่านไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

วัชรพงศ์ ภูมิ่งภูษัย

25 ตุลาคม 2531

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

		หน้า
บทที่ 1	บทนำ	1
	ความสำคัญและปัญหาของการศึกษา	1
	วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
	ขอบเขตของการศึกษา	2
	วิธีการศึกษา	3
บทที่ 2	การตรวจเอกสาร	4
บทที่ 3	สภาพทั่วไปของอำเภอศรีมหาโพธิ์ และอำเภอโคกปี่	
	สภาพทั่วไปของอำเภอศรีมหาโพธิ์	7
	ประวัติความเป็นมา	7
	สภาพทั่วไป	7
	สภาพทั่วไปของอำเภอโคกปี่	11
	ประวัติความเป็นมา	11
	สภาพทั่วไป	11
บทที่ 4	ประวัติสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ์ จำกัด	15
	การดำเนินงาน	15
	สมาชิกภาพและกลุ่มสมาชิก	15
	ทุนเรือนหุ้น	16
	เงินสำรองและทุนอื่น ๆ	16
	ทุนอื่น ๆ	16
	เงินรับฝาก	16
	แหล่งเงินทุนสหกรณ์	16
	การให้เงินกู้แก่สมาชิก	17
	การชำระคืนเงินกู้ของสมาชิก	17
	การผ่อน เวลา	18
	การเรียกเก็บดอกเบี้ย	18
	รายได้และค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	18
	การดำเนินงานทั่วไป	18
บทที่ 5	วิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ์ จำกัด	
	ปี 2523 - 2530	24
	ผลการดำเนินงานในรอบ 8 ปี	25
	สมาชิกภาพและกลุ่มสมาชิก	25
	ทุนดำเนินงานของสหกรณ์	29
	แหล่งเงินกู้ของสหกรณ์	29

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	การให้เงินกู้แก่สมาชิก	30
	เงินรับฝาก	34
	การจัดหาสินค้ามาจำหน่าย	34
	รายได้	38
	ค่าใช้จ่ายของสหกรณ์	39
	อัตราส่วนการเงิน	43
	วิเคราะห์อัตราส่วนสภาพคล่อง	44
	อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	44
	วิเคราะห์อัตราส่วนการเป็นหนี้	45
	อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน	47
	วิเคราะห์อัตราส่วนประสิทธิภาพ	47
	อัตราการผลิตของทรัพย์สินทั้งสิ้น	47
	อัตราผลตอบแทนต่อทรัพย์สินทั้งสิ้น	52
	วิเคราะห์อัตราส่วนผลกำไร	55
	อัตรากำไรสุทธิ	58
	อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน	57
บทที่ 6	สรุปและข้อ เสนอแนะ	61
	สรุป	61
	ข้อ เสนอแนะ	62
เอกสารอ้างอิง		63

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	รายได้ รายจ่าย และกำไรสุทธิของสหกรณ์การเกษตร ศรีมหาโพธิ จำกัด ปี 2523 - 2530	26
2	เปรียบเทียบความก้าวหน้าของการดำเนินงานของสหกรณ์ การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ปี 2523 - 2530	28
3	แหล่งเงินทุนของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ปี 2523 - 2530	30
4	ปริมาณเงินให้สมาชิกกู้แยกตามประเภท ปี 2524 - 2530	31
5	การจำแนกความมุ่งหมายแห่งเงินกู้ระยะสั้น ปี 2524 - 2530	32
6	การจำแนกความมุ่งหมายแห่งเงินกู้ระยะปานกลาง ปี 2524 - 2530	33
7	การรับฝากเงินของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด แยกตามประเภท ปี 2523 - 2530	35
8	ธุรกิจซื้อของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด	36
9	รายได้ของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด	38
10	ค่าใช้จ่ายดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด แยกตามประเภท	42
11	อัตราส่วนทางการเงินมาตรฐานของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์	44
12	อัตราส่วนทุนหมุนเวียนของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ปี 2523 - 2530	45
13	อัตราส่วนหนี้สินต่อทุนของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด	48
14	อัตราส่วนการหมุนของทรัพย์สินทั้งสิ้นของสหกรณ์การเกษตร ศรีมหาโพธิ จำกัด	50
15	อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด	53
16	อัตรากำไรสุทธิของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ปี 2523 - 2530	57
17	อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด	59

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนภาพแสดงอาณาเขตอำเภอศรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี	10
2	แผนภาพแสดงอาณาเขตอำเภอโคกขี้ปลิง จังหวัดปราจีนบุรี	14
3	แสดงรายได้ รายจ่าย กำไรสุทธิ ระหว่างปี 2523 - 2530	27
4	แสดงอัตราส่งทุนหมุนเวียนมาตรฐานและอัตราส่งทุน หมุนเวียนของสหกรณ์ ปี 2523 - 2530	46
5	แสดงอัตราส่งหนี้สินต่อทุนมาตรฐานและอัตราส่งหนี้สิน ต่อทุนของสหกรณ์ ปี 2523 - 2530	49
6	แสดงอัตรากำไรหมุนของทรัพย์สินมาตรฐานและอัตรากำไรหมุน ของทรัพย์สินของสหกรณ์ ปี 2523 - 2530	51
7	แสดงอัตรากำไรผลตอบแทนต่อสินทรัพย์มาตรฐานและอัตรากำไรผลตอบแทน ต่อสินทรัพย์ของสหกรณ์ ปี 2523 - 2530	54
8	แสดงอัตรากำไรสุทธิมาตรฐานและอัตรากำไรสุทธิของสหกรณ์ ปี 2523 - 2530	58
9	แสดงอัตรากำไรผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมาตรฐานและอัตรากำไร ผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสหกรณ์ ปี 2523 - 2530	60

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและปัญหาของการศึกษา

สหกรณ์การเกษตรเป็นองค์การที่เกษตรกรร่วมกันจัดตั้งขึ้นมา โดยมีหลักการและวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรด้วยกัน ทั้งในด้านการจัดหาและอำนวยความสะดวกในเรื่องปัจจัยการผลิตเช่น การจัดหาเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ ยาฆ่าแมลง ยาปราบศัตรูพืช และวัสดุอุปกรณ์การเกษตร รวมถึงเครื่องอุปโภคบริโภคมาจำหน่ายแก่สมาชิก และนอกจากนี้ยังหาเงินทุนให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อทำการผลิต รวมทั้งรับเงินฝากจากสมาชิก ช่วยเหลือแนะนำเทคนิคใหม่ ๆ ให้แก่สมาชิก ตลอดจนช่วยเหลือสมาชิกในเรื่องของการจำหน่ายผลผลิต หรือรับซื้อผลิตผลของสมาชิกมาทำการแปรรูปเพื่อจัดจำหน่ายในโอกาสที่เหมาะสม จากประโยชน์ต่าง ๆ ดังกล่าวของสหกรณ์ทำให้เกษตรกรหันมาสนใจกันมากขึ้น ประกอบกับรัฐบาลห่วงใยในความเป็นอยู่ของเกษตรกร ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ ต้องการเห็นความกินดีอยู่ดีในหมู่เกษตรกร โดยพยายามให้ความช่วยเหลือในด้านสหกรณ์การเกษตร ซึ่งมีระเบียบกฎเกณฑ์การปฏิบัติและวิธีการต่าง ๆ ที่เป็นเงื่อนไขซึ่งเกษตรกรสามารถปฏิบัติได้โดยง่าย แต่ทว่าสิ่งที่จะทำให้สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นมาดำเนินงานให้ได้ผลสมดังเจตนารมณ์ของสมาชิกผู้ร่วมจัดตั้ง เป็นสิ่งที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายด้วยความตั้งใจจริงและความเสียสละ ฉะนั้นความสามารถในการดำเนินงาน การวางแผนนโยบาย และการประสานงานระหว่างสมาชิกกับสหกรณ์ คณะกรรมการดำเนินงานจึงเป็นหัวใจสำคัญที่แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์การเกษตรนั้น ๆ ประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด จริงอยู่ถึงแม้ว่าสหกรณ์จะเป็นการประกอบการทางเศรษฐกิจที่ไม่มีวัตถุประสงค์หลักที่จะแสวงหากำไรก็ตาม แต่สหกรณ์จำเป็นต้องมีรายได้เพื่อการดำรงอยู่และการขยายงาน เพื่อสามารถจัดบริการได้อย่างกว้างขวางและเพียงพอ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่สมาชิกและประกอบการพิจารณาวางแผนดำเนินงานของสหกรณ์ให้ดำรงอยู่ได้ในอนาคต

ในปัจจุบันสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ได้มีบทบาทสำคัญต่อเกษตรกรในท้องที่อำเภอศรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี โดยส่วนรวมแล้วเศรษฐกิจท้องถิ่นอำเภอศรีมหาโพธิจะดีเพียงใด สหกรณ์แห่งนี้นับได้ว่ามีบทบาทสำคัญคือ เป็นแหล่งเงินทุนให้เกษตรกร เป็นแหล่งจัดหาปัจจัยการผลิตและสินค้าอุปโภคบริโภคมาจำหน่ายแก่สมาชิกในราคาถูกกว่าท้องตลาด ข้าพเจ้าเล็งเห็นว่าน่าจะศึกษาการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิในการตอบสนองความต้องการของสมาชิก ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิสามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านต่าง ๆ มาก เช่น เจ้าหน้าที่การค้าจะให้ความสนใจต่อสภาพคล่องของสหกรณ์ เพราะ การเรียกร้องหนี้สินของเจ้าหน้าที่การค้าใช้ระยะเวลาไม่มากนัก และความสามารถในการชำระหนี้ในระยะสั้นสามารถพิจารณาได้จากสภาพคล่องของสหกรณ์ หรือทรัพย์สินที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้รวดเร็วขึ้นเอง ส่วนความสนใจของเจ้าหน้าที่ระยะยาวจะมุ่งความสนใจไปที่ความสามารถที่จะทำกำไร (Earning Power) และความสามารถในการดำเนินการของสหกรณ์ เพราะถ้าสหกรณ์สามารถที่จะทำกำไรได้ในอนาคต ก็สามารถที่จะชำระหนี้ที่ผูกพันในระยะยาวได้ สำหรับเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้จัดการสหกรณ์ซึ่งจะต้องตัดสินใจในการบริหารทรัพย์สินต่าง ๆ ของสหกรณ์ ให้ความสนใจในการวิเคราะห์ทุก ๆ ด้าน เนื่องจากต้องตัดสินใจและนำผลการวิเคราะห์ดังกล่าวมาวางแผนและควบคุมการดำเนินงานของสหกรณ์ให้เป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

ปัญหาคือ สหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ์มีการดำเนินงานบางอย่างเช่น ปริมาณธุรกิจไม่มากพอกับขนาดของทรัพย์สิน เพราะฉะนั้นจึงต้องศึกษาถึงสาเหตุและแนวทางแก้ไขเพื่อให้บุคคลหลาย ๆ ฝ่ายมองภาพรวมของสหกรณ์ในทางที่ดีกว่าปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงหลักการดำเนินงาน แผนงานในการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ์ จำกัด
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการดำเนินงาน ผลจากการดำเนินงานและสถานการณ์ช่วงต่าง ๆ ของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ์ จำกัด เช่น รายได้ รายจ่าย กำไร ทรัพย์สินหนี้สิน และทุนในการดำเนินงาน
3. เพื่อศึกษาถึงอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ์ จำกัด เมื่อเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานที่อยู่ภายในกลุ่มธุรกิจเดียวกัน
4. เพื่อทราบถึงปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานธุรกิจที่เกิดขึ้นของสหกรณ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงอัตราส่วนทางการเงิน ฐานะทางการเงิน รวมถึงสภาพคล่องและประสิทธิภาพการบริหารงานของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ์ จำกัด
2. ได้ทราบถึงสถานการณ์ช่วงต่าง ๆ ของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ์ จำกัด ว่าเป็นอย่างไร สมควรปรับปรุงหรือขยายงานด้านใดในการที่จะทำให้สหกรณ์เจริญรุดหน้าต่อไป
3. ได้ทราบถึงความก้าวหน้าในผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ์ จำกัด
4. เป็นประโยชน์สำหรับสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ์ จำกัด และสหกรณ์การเกษตรอื่น ๆ ที่จะใช้เป็นแนวทางสำหรับวางแผนและแก้ไขปัญหาจุดบกพร่องต่าง ๆ ของสหกรณ์

ขอบเขตของการศึกษา

ผู้ทำการศึกษาได้จัดดำเนินการศึกษาในแบบศึกษาเฉพาะเรื่อง (Case Study) โดยเลือกวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ์ จำกัด อำเภอศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งจะทำการศึกษาถึงผลการดำเนินงาน โดยใช้อัตราส่วนทางการเงินและเปรียบเทียบเป็นตารางและร้อยละ จากรายงานกิจการประจำปีของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ์ จำกัด ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2524 - 2530 รวมเวลา 7 ปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิธีการศึกษา

1. วิเคราะห์โดยใช้แบบพรรณนา (Descriptive method) เป็นการรวบรวมข้อมูลของสหกรณ์เกี่ยวกับการดำเนินงาน ฐานะต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจเช่น ทรัพย์สิน หนี้สิน รายได้ รายจ่าย กำไรสุทธิ โดยนำข้อมูลมาเปรียบเทียบเป็นตาราง พร้อมทั้งเปรียบเทียบเป็นร้อยละ เพื่อสะดวกในการอธิบายโดยเริ่มตั้งแต่ปีการเงิน 2524 - 2530

2. วิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน โดยจะใช้เปรียบเทียบกับกลุ่มสหกรณ์ขนาดเดียวกัน ซึ่งถือว่าเป็นอัตราส่วนมาตรฐานของเขตเศรษฐกิจการเกษตร เราสามารถแบ่งอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออกได้เป็น 4 ประเภท

2.1 วิเคราะห์อัตราส่วนสภาพคล่อง (Liquidity ratio)

อัตราส่วนหมุนเวียน (Current ratio) $\frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$ ต่อ 1

2.2 วิเคราะห์อัตราส่วนการเป็นหนี้ (Debts ratio)

อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน (Total debts to net worth ratio) $\frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของสหกรณ์}}$ ต่อ 1

2.3 วิเคราะห์อัตราส่วนประสิทธิภาพ (Efficiency ratio)

อัตราส่วนการหมุนเวียนสินทรัพย์ทั้งสิ้น (Total assets turnover) $\frac{\text{ยอดรวมรายได้ทั้งสิ้น}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}}$ ต่อรอบ

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on total assets) $\frac{\text{กำไรในการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}}$ %

2.4 วิเคราะห์อัตราส่วนผลกำไร (Profitability ratio)

อัตรากำไรสุทธิ (Profit margin on sales) $\frac{\text{กำไรสุทธิประจำปี}}{\text{รายได้ทั้งสิ้น}}$ %

อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (Return on net worth) $\frac{\text{กำไรสุทธิประจำปี}}{\text{ทุนของสหกรณ์ถัวเฉลี่ย}}$ %

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2528) ได้รายงานสถิติการเงินของสหกรณ์บริการ ศึกษา เฉพาะสหกรณ์บริการอุตสาหกรรมในครัวเรือน ปี 2528 ดังต่อไปนี้

การบริหารงานทั่วไป

1. สหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่ ดำเนินธุรกิจไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ใน ข้อบังคับเพียง 6 สหกรณ์ จาก 27 สหกรณ์ ที่ไม่สามารถดำเนินธุรกิจให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ได้ ซึ่งมีหลายสาเหตุเช่น ไม่ดำเนินธุรกิจหรือสหกรณ์ ไม่ปรับปรุงการบริหารให้ดีขึ้นกว่าเดิม หรือ ถูกถอดถอนใบอนุญาตประกอบการทำไม้ เป็นต้น

2. สหกรณ์ที่ดำเนินงานมีผลขาดทุนเป็นจำนวนมาก สาเหตุมาจากรายได้ธุรกิจหลัก ต่ำ แต่มีต้นทุนและค่าใช้จ่ายดำเนินงานสูงหรือหยุดดำเนินธุรกิจหลัก แต่มีค่าใช้จ่ายดำเนินงาน

การดำเนินงานและฐานะการเงิน

1. การดำเนินธุรกิจ สหกรณ์ที่มีกำไรสุทธิและขาดทุนสุทธิปี 2528 จำนวนทั้งสิ้น 25 สหกรณ์ เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2527 แล้วปรากฏว่าขาดทุนสุทธิประจำปีเช่นเดียวกับปี 2527 จำนวน 3 สหกรณ์ ขาดทุนสุทธิในปี 2528 แต่ปี 2527 มีกำไรสุทธิจำนวน 7 สหกรณ์ ซึ่งถ้าไม่มีการควบคุมค่าใช้จ่ายต่าง ๆ แล้ว คาดว่าในปีต่อไปจะประสบผลขาดทุนสุทธิเช่นเดียวกับปีปัจจุบัน อีก สหกรณ์มีกำไรสุทธิประจำปี 2528 แต่ปี 2527 มีการขาดทุนสุทธิจำนวน 5 สหกรณ์ ซึ่งก็ยังไม่สามารถชดเชยกับการขาดทุนสุทธิในปี 2527 ได้ ส่วนสหกรณ์ที่มีกำไรสุทธิในปีปัจจุบันเช่นเดียวกับปี 2527 อีก 10 สหกรณ์นั้น ส่วนใหญ่จะมีกำไรสุทธิลดลง ถ้าไม่ได้รับปรับปรุงการบริหารงาน โดยหาแนวทางการเพิ่มรายได้และลดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ แล้วปีต่อไปอาจจะประสบผลขาดทุนได้

2. สภาพทางการเงิน ในปีนี้สหกรณ์มีผลตอบแทนสินทรัพย์สูงกว่าปี 2527 เพราะ ว่า ปีก่อนเกิดการขาดทุนสุทธิประจำปี แต่อย่างไรก็ตามยังไม่สามารถนำทรัพย์สินที่มีอยู่มาใช้เพื่อ ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า ส่วนผลตอบแทนเงินทุนนั้นสูงขึ้นกว่าปีก่อนเช่นเดียวกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบกับธุรกิจอื่น ๆ ทั่วไปแล้วยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

ด้านความสามารถในการชำระหนี้ ถึงแม้ความสามารถในการชำระหนี้หมุนเวียนจะ ลดลง แต่ก็เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ส่วนความสามารถในการชำระหนี้สินทั้งสิ้นจึงทำให้มีหนี้สินคงเหลือ น้อยลง

อภิชาติ เดชปรีชา (2528) ได้ทำการศึกษาปัญหาพิเศษเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์ ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรศรีประจันต์ จำกัด อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี กล่าวถึงการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ของสหกรณ์ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านสมาชิก

สหกรณ์ต้องพยายามสื่อความหมายต่าง ๆ ที่คิดว่าเป็นประโยชน์ให้สมาชิก เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานของสหกรณ์ให้มาก ไม่ใช่เข้ามาเป็นสมาชิกเพราะต้องการกู้เงินเพียงอย่างเดียว

ด้านสหกรณ์

สหกรณ์ควรจะกำหนดแบบดำเนินงานในระยะยาวเอาไว้เพื่อที่จะได้ดำเนินงานของสหกรณ์ได้อย่างต่อเนื่อง และควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ให้มากขึ้น

ด้านธุรกิจ

ธุรกิจซื้อ สหกรณ์ควรจะแนะนำให้สมาชิกซื้อสินค้าที่ทางสหกรณ์มาจำหน่ายได้รับกำไร สมาชิกจะได้รับเงินปันผลเมื่อสิ้นปีด้วย

ธุรกิจการขาย สหกรณ์ควรจัดหามาตรการในการรวบรวมผลผลิตของสมาชิกให้รัดกุม เพื่อป้องกันการกำหนดราคาของพ่อค้าคนกลาง รวมทั้งการกำหนดจำนวนของผลผลิตและประเมินผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับไว้ให้พร้อมกัน เพื่อสะดวกในการที่จะนำผลผลิตสู่ตลาด

ธุรกิจเครดิต สหกรณ์มีแหล่งเงินกู้คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพียงแห่งเดียวไม่เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิกของสหกรณ์ ควรจัดหาแหล่งเงินกู้ให้มากกว่านี้ โดยการแนะนำให้สมาชิกฝากเงินกับสหกรณ์ให้มากขึ้น

✶ จักรกฤษณ์ ทองทัฬ (2531 : 114) ได้ทำการศึกษาปัญหาพิเศษเรื่อง วิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด พ.ศ. 2518 - 2529 อําเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้สหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด มีความเจริญก้าวหน้าคือ

1. สหกรณ์ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากคณะกรรมการดำเนินงาน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ ตลอดจนสมาชิกสหกรณ์ไม่ว่าจะเป็นด้านการประสานงาน การบริการแก่สมาชิก ตลอดจนการให้การศึกษอบรมแก่สมาชิกสหกรณ์
2. สหกรณ์มีทุนดำเนินงานสูงถึงแม้ว่าบางส่วนเป็นเงินกู้ แต่ก็ เป็นเงินกู้อัตราดอกเบี้ยต่ำจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
3. สหกรณ์มีปริมาณธุรกิจซื้อที่ทำกับสมาชิกสูง เช่น มีการนำนํ้าและยาปราบศัตรูพืช เครื่องมืออุปโภคบริโภค น้ำมัน มาจำหน่ายให้กับสมาชิกเป็นต้น ทั้งในรูปเงินสดและการให้สินเชื่อเป็นสิ่งของ
4. สมาชิก กรรมการเจ้าหน้าที่ ตลอดจนพนักงาน ผู้ควบคุมมีความเสียสละและสมัครสมานสามัคคีกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. สหกรณ์ได้รับความช่วยเหลือด้านวิชาการจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์เป็นอย่างดีในเรื่องเร่งรัดหนี้สิน การตรวจสอบการใช้เงินกู้ การให้การศึกษอบรมทางสหกรณ์

สนอง เพ็ชรภรณ์ (2530) ได้ทำการศึกษาปัญหาพิเศษเรื่อง วิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรบ้านค่าย จำกัด พ.ศ. 2523 - 2529 อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง กล่าวว่าสหกรณ์สามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพคือ จำนวนทรัพย์สินมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ หนี้ของสหกรณ์ลดลงทุกปี สหกรณ์มีกำไรเพิ่มขึ้นทุกปี ทางด้านรายได้ รายได้ที่สำคัญมาจากธุรกิจซื้อ ส่วนรายจ่ายที่สำคัญคือ ค่าจ้าง เงินเดือน ค่าเบี้ยเลี้ยงพาหนะ ดอกเบี้ยจ่าย ค่าเสื่อมราคาทรัพย์สิน ซึ่งรายจ่ายเหล่านี้สหกรณ์ได้พยายามตัดบางส่วนที่ไม่จำเป็น เพื่อเป็นการลดภาระของสหกรณ์

สุชาย สุขลจิต (2526 : 74) ได้ทำการศึกษาปัญหาพิเศษเรื่อง ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรลานสกา จำกัด อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช กล่าวว่าปัญหาในการดำเนินงานของสหกรณ์แยกประเด็นปัญหาออกเป็นสองด้านคือ

ปัญหาด้านสมาชิก

1. วัตถุประสงค์ของสมาชิกในการเข้าเป็นสมาชิกของสหกรณ์เพื่อการกู้เงิน เป็นอันดับแรก ซึ่งเป็นแนวความคิดที่เคยได้ยินมาตั้งแต่สมัยแรกตั้งสหกรณ์มาแล้ว
2. สมาชิกไม่เข้าใจวิธีการของสหกรณ์ จึงทำให้ขาดความภักดีต่อสหกรณ์และมักจะมีการขายผลผลิตแก่พ่อค้าในตลาดอยู่เสมอ มิได้ร่วมกันทำธุรกิจกับสหกรณ์อย่างจริงจัง
3. การเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ สมาชิกส่วนใหญ่ไม่ได้มีหลักเกณฑ์ในการเลือกตั้งคณะกรรมการ แต่เป็นการคัดเลือกเอาบุคคลที่เห็นว่า เบื้องรู้จักดีในหมู่บ้าน มิได้คำนึงถึงความสามารถในการจัดการสหกรณ์เลย ซึ่งเป็นผลให้สหกรณ์เติบโตได้ช้า

ปัญหาด้านสหกรณ์

1. ด้านการจัดการ สหกรณ์ไม่ได้กำหนดแผนงานระยะยาวไว้ ที่ปฏิบัติกันเป็นการวางแผนล่วงหน้าไม่เกิน 1 ปี และไม่ได้กำหนดวิธีแก้ปัญหาอันอาจเกิดขึ้นได้
2. ด้านการดำเนินธุรกิจ

ธุรกิจเครดิต สหกรณ์มีแหล่งเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาลานสกา เพียงแห่งเดียวทำให้มีเงินกู้ให้สมาชิกได้น้อยกว่าความต้องการของสมาชิก

ธุรกิจซื้อ สหกรณ์มีสินค้ามาจำหน่ายแก่สมาชิกน้อย ทั้งที่เป็นธุรกิจที่ทำกำไรกับสหกรณ์มาก ทำให้สหกรณ์เสียผลประโยชน์ที่ควรจะได้ไปอย่างมหาศาล

ธุรกิจขาย สหกรณ์มีต้นทุนการดำเนินงานสูงมาก ทำให้ธุรกิจนี้ขาดทุนอยู่เสมอ ทั้งนี้สหกรณ์ไม่ได้คำนวณจุดคุ้มทุนของธุรกิจนี้ไว้เพื่อสหกรณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาพทั่วไปของอำเภอศรีมหาโพธิ์ และอำเภอโคกปึก

อำเภอศรีมหาโพธิ์

ประวัติความเป็นมา

ชื่ออำเภอ "ศรีมหาโพธิ์" ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ เนื่องจากแต่เดิมที่ตำบลโคกปึก (ปัจจุบันอยู่ในอำเภอโคกปึก) อำเภอศรีมหาโพธิ์ มีต้นโพธิ์ศรีมหาโพธิ์อยู่ต้นหนึ่ง เป็นต้นโพธิ์ที่มีขนาดใหญ่มาก นักโบราณคดีสันนิษฐานว่าต้นโพธิ์ต้นนี้ได้นำพันธุ์มาจาก "ต้นพระศรีมหาโพธิ์" พุทธศตวรรษที่ ๓๐๐ เพราะสมัยนั้นพระพุทธศาสนาได้แพร่มาถึงอาณาจักรสุวรรณภูมิ ราวพุทธศักราช ๓๐๐ แล้วได้แพร่มาถึงดินแดนนี้ บรรดาสมณทูตทั้งหลายคงจะนำเอา "พระศรีมหาโพธิ์" พันธุ์พุทธศตวรรษที่ ๓๐๐ มาปลูกเป็นบริโศกเจดีย์ สำหรับกราบไหว้บูชา ต้นโพธิ์ต้นนี้คงเป็นต้นโพธิ์พุทธศตวรรษที่ ๓๐๐ แต่ว่าต้นเดิมอาจหายไปแล้ว เพราะเป็นเวลานานถึง ๒,๐๐๐ ปี ล่วงมาแล้ว และต้นที่อยู่ในปัจจุบันนี้เป็นหน่อที่เกิดขึ้นใหม่รอบ ๆ ต้นเดิม และตรงที่ปลูกนั้นอยู่ในสังฆาวาสแห่งหนึ่ง ชายดงดิบซึ่งมีอาณาเขตเข้าไปถึงเมืองโพธิ์สัตว์ และเมืองตะโหนดในประเทศกัมพูชา ดังนั้น จึงเรียกบริเวณนี้ว่า "ดงศรีมหาโพธิ์"

เนื่องจากประชาชนในจังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดใกล้เคียงถือว่าเป็นต้นโพธิ์ที่ได้รับพันธุ์มาจากพุทธศตวรรษที่ ๓๐๐ อันเป็นบริโศกเจดีย์ที่สำคัญแห่งหนึ่งของพุทธศาสนา จึงได้นำกิ่งก้านมาปลูกไว้ที่วัดโพธิ์ศรีมหาโพธิ์ต้นนี้เป็นที่เคารพอันศักดิ์สิทธิ์แห่งหนึ่งของจังหวัดปราจีนบุรี เมื่อมีการจัดตั้งอำเภอขึ้นเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่น ตามแนวปกครองมณฑลเทศาภิบาล อำเภอจึงได้นำนามตามสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของอำเภอว่า "อำเภอศรีมหาโพธิ์"

สภาพทั่วไป

ภูมิศาสตร์

อำเภอศรีมหาโพธิ์ อยู่ทางตอนใต้ของจังหวัดปราจีนบุรี ห่างจากจังหวัดประมาณ ๒๐ ก.ม. มีเนื้อที่ทั้งสิ้นประมาณ ๔๑๓,๘๑๓ ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอพนมสารคาม อำเภอสนามชัย เขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี

ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบ สภาพภูมิอากาศในฤดูร้อนค่อนข้างร้อน ฤดูหนาวค่อนข้างหนาว

ลำน้ำที่สำคัญ มีแม่น้ำปราจีนบุรีไหลผ่าน

การคมนาคม

มีทางรถยนต์ ติดต่อกับอำเภอใกล้เคียงจังหวัด มีระยะทางประมาณ 20 กิโลเมตร

พลเมือง รวม 50,385 คน ชาย 24,838 คน หญิง 25,547 คน

สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ และสถานที่ท่องเที่ยว

1. พานหิน เป็นเขวาล้อยที่มีอายุราวศตวรรษที่ 12 - 13 ในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 1 เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส วัตถุประสงค์ใช้ในการก่อสร้างเป็นศิลาแลงส่วน ๆ ตรงกลางมีลักษณะคล้ายพานหินทำด้วยศิลาแลงคว่ำอยู่ เขวาล้อยนี้ตั้งอยู่ที่บ้านโคกขวาง หมู่ที่ 6 ตำบลหนองโพรง
2. หลุมเมือง เป็นโคกเนินดินลูกตั้ง อยู่ทางทิศตะวันออกของโรงเรียนลายพระหัตถ์ มีศิลาแลงดาดหินติดกันเป็นหลุม ๆ ใหญ่ไถยมากมาย ประมาณ 74 หลุม ลักษณะของหลุม เป็นบ่อกลมมองดูเหมือนหลุมเมือง หรือเตาขนมครก คนโบราณจะเจาะหรือขุดเพื่อใช้ทำอะไร ไม่อาจสันนิษฐานได้
3. โคกขวาง มีลักษณะสันนิษฐานว่าเป็นเมืองโบราณสมัยขอมทำด้วยศิลาแลงอยู่ทางด้านทิศเหนือของพานหิน ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 6 ตำบลหนองโพรง
4. อนุสาวรีย์ลายพระหัตถ์ เป็นก้อนศิลาแลงกว้าง 40 ซม. ยาว 100 ซม. สูง 60 ซม. มีรอยจารึก พระปรมาภิไธยย่อว่า "จ.ป.ร." ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในวโรกาสเสด็จประพาสสมเด็จปราจีนบุรี ได้เสด็จมาถึงอำเภอศรีมหาโพธิ เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2451 (ร.ศ. 127)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การปกครอง

การบริหารราชการส่วนภูมิภาค มี 10 ตำบล 77 หมู่บ้าน

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีสภาภิบาล 1 แห่ง

การสาธารณสุข

มีสถานีอนามัย 10 แห่ง, สำนักงานผดุงครรภ์ 1 แห่ง

การอาชีพและธุรกิจ

มี การเกษตรกรรม การประมง การทำเหมืองแร่ การอุตสาหกรรม และการพาณิชย์กรรม

การศึกษาและศาสนา

มี โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา 1 แห่ง

โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา 47 แห่ง

การสาธารณูปโภค

มี การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค 1 แห่ง การประปา 1 แห่ง

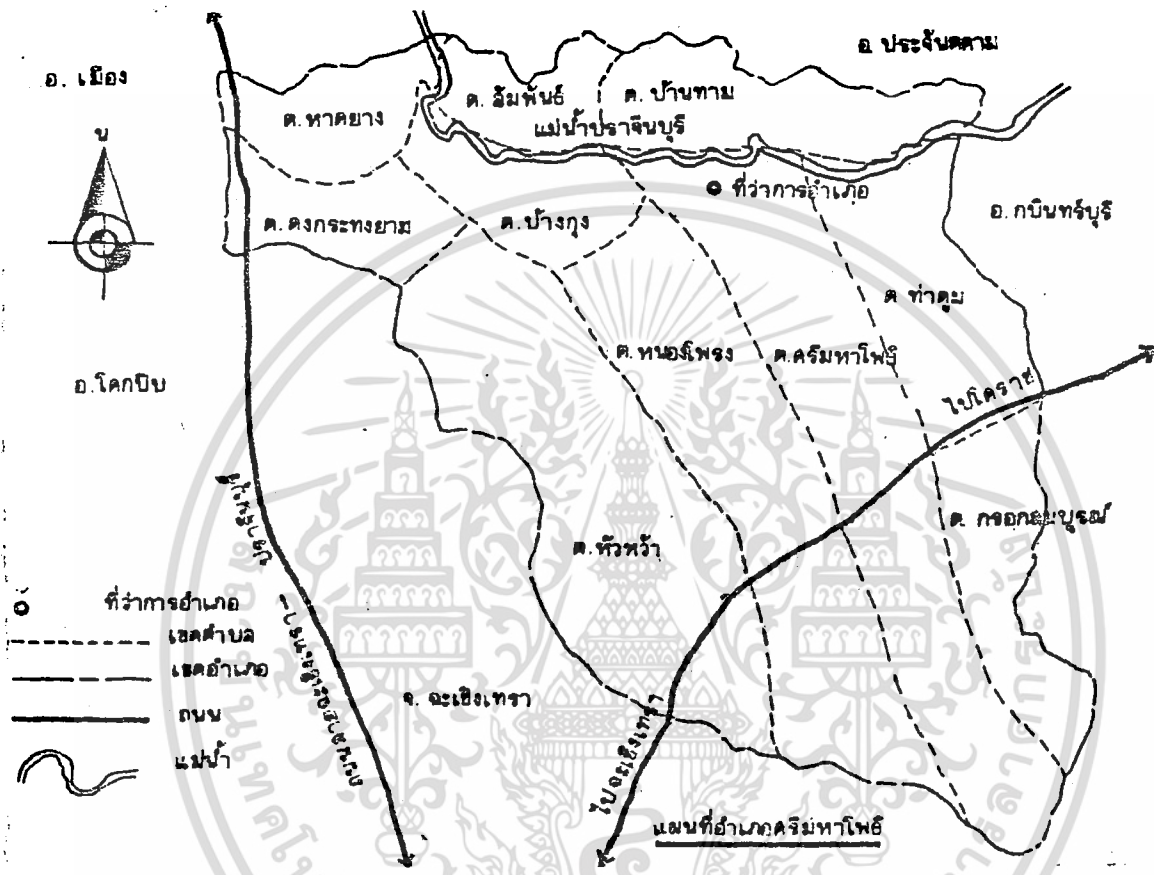
การสหกรณ์

มี สหกรณ์การเกษตร 1 แห่ง, ร้านสหกรณ์เสริมหาโภคภัณฑ์ 1 แห่ง

การคลัง

1. ผลประโยชน์ของแผ่นดิน	1,510,589.50 บาท
2. รายได้อีกการบริหารส่วนจังหวัด	659,853.78 บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 1 แผนภาพแสดงอาณาเขตอำเภอศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี

ที่มา : (สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2529)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อำเภอโคกปี่

ประวัติความเป็นมา

อำเภอโคกปี่ เดิมเป็นกิ่งอำเภอขึ้นอยู่กับอำเภอศรีมหาโพธิ ต่อมาได้รับการยกฐานะเป็นอำเภอเมื่อ พ.ศ. 2512 ตามประวัติศาสตร์กล่าวว่าบ้านโคกวัด หมู่ที่ 2 ตำบลโคกปี่ เป็นที่ตั้งเมืองโบราณสมัยทวารวดี เรียกชื่อเมืองนี้ว่า "เมืองอวิชัยปุระ" หรือ "เมืองมโหสถ" ภายหลังได้มีการขุดพบพระพุทธรูปปางเสด็จลงจากดาวดึงส์ เป็นหินสีเขียว และถือกันเป็นพระพุทธรูปประจำอำเภอ นอกจากนี้ก็มีการขุดพบลูกปัดพลอยสีต่าง ๆ ขุดพบข้าวสารดำ เข้าใจว่าเมื่อถูกขุดกรุกราน ชาวเมืองได้ละทิ้งเมืองและได้ฝังทรัพย์สมบัติไว้เป็นจำนวนมาก รวมทั้งเครื่องบริโภคต่าง ๆ ไว้ใต้ดินเกิดการทับถมกันเป็นเวลานาน ข้าวสารเกิดการทำปฏิกิริยาทางวิทยาศาสตร์กลายเป็นสีดำ แต่ยังคงรูปเหมือนเมล็ดข้าวสารธรรมดา

อำเภอโคกปี่มีต้นพระศรีมหาโพธิ์ ซึ่งความตำนานกล่าวว่าได้มาจากต้นโพธิ์ที่ทศกัณฐ์ที่พระพุทธเจ้าได้ประทับครุสรีที่ประเทศอินเดีย ซึ่งต้นพระศรีมหาโพธิ์นี้ใช้เป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดปราจีนบุรี

สภาพทั่วไป

ภูมิศาสตร์

อำเภอโคกปี่ อยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดปราจีนบุรี มีเนื้อที่ประมาณ 133 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอเมืองปราจีนบุรี และอำเภอศรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอศรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม สภาพภูมิอากาศคล้ายภาคกลาง

ลำน้ำที่สำคัญ คือ คลองม่วงขาว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทรัพยากรธรรมชาติ ไม่มี

การคมนาคม ติดต่อกับจังหวัดได้โดยทางรถยนต์ ระยะทางประมาณ 21 กิโลเมตร

พลเมือง รวม 16,674 คน ชาย 8,269 คน หญิง 8,405 คน

สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถานเมืองอรัญปุระ (เมืองศรีมโหสถ) และต้น
พระศรีมหาโพธิ์

สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ มีซากปรักหักพังของปราสาทราชวัง สระน้ำ เทวรูป
พระพุทธรูป) เทวสถาน ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจังหวัดปราจีนบุรี

การปกครอง

1. การบริหารราชการส่วนภูมิภาค มี 4 ตำบล 24 หมู่บ้าน
2. การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มี สุขาภิบาล 1 แห่ง

การสาธารณสุข

มีสถานอนามัย 6 แห่ง สถานผดุงครรภ์ 2 แห่ง คลินิก 3 แห่ง

การอาชีพและธุรกิจ

มี เกษตรกรรม ปศุสัตว์ อุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรม

การศึกษาและศาสนา

มี โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา 1 แห่ง โรงเรียนราษฎร์ 2 แห่ง

โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา 12 แห่ง

วัดพุทธศาสนา 16 แห่ง โบสถ์คริสต์ศาสนา 1 แห่ง

การสาธารณสุขโลก

มี การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค 1 แห่ง ประปาสุขาภิบาล 1 แห่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การสหกรณ์

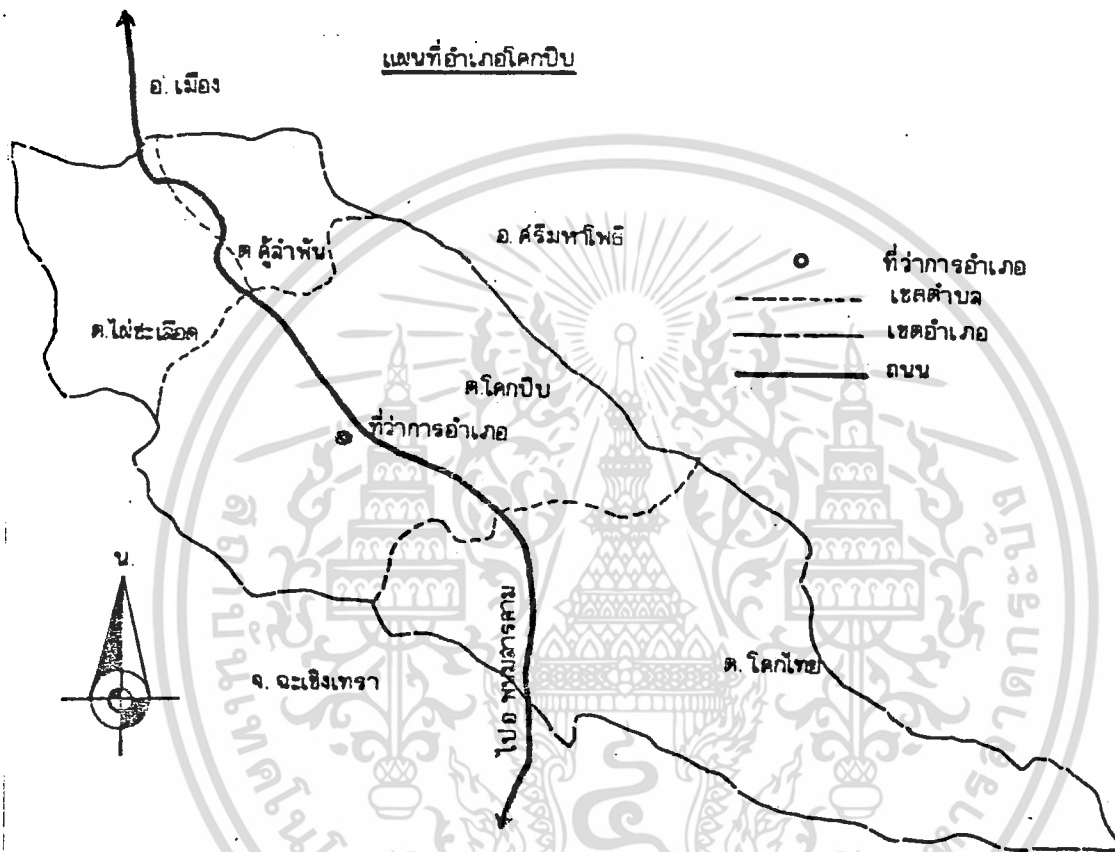
มี สหกรณ์ 2 แห่ง

การคลัง

1. ผลประโยชน์ของแผ่นดิน	409,012.96 บาท
2. รายได้ออกรับการบริหารส่วนจังหวัด	155,159.39 บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2 แผนภาพแสดงอาณาเขตอำเภอโคกปี่ จังหวัดปราจีนบุรี

ที่มา : (สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี, 2529)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ประวัติสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด

สหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด จัดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พุทธศักราช 2511 เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2513 โดยการควบสหกรณ์หาทุนในอำเภอศรีมหาโพธิและอำเภอโคกปี่ จำนวน 39 สหกรณ์ เป็นสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ และจดทะเบียนเปลี่ยนประเภทจากสหกรณ์ชนิกมาเป็นอเนกประสงค์เป็นประเภทสหกรณ์การเกษตร เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2516 สหกรณ์ได้ดำเนินงานตั้งแต่ได้รับจดทะเบียนเป็นต้นมา จนถึงวันที่ 31 มีนาคม 2531 รวมเวลาดำเนินการได้ 17 ปี 6 เดือน

การดำเนินงาน

สหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ดำเนินธุรกิจในรูปแบบสหกรณ์อเนกประสงค์ มีวัตถุประสงค์โดยย่อ ดังนี้

1. ให้กู้ยืมเงินทุนในการประกอบอาชีพ
2. รับฝากเงิน
3. จัดหาวัสดุการเกษตรตลอดจนเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นในครัวเรือน
4. ส่งเสริมการเกษตรในหมู่สมาชิก
5. ให้การสงเคราะห์แก่สมาชิกและครอบครัวเมื่อประสบภัยพิบัติ

การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ได้ดำเนินงานตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2513 จนถึงปีสิ้นสุดทางการเงิน 31 มีนาคม 2515 โดยจำแนกได้ดังนี้

1. สมาชิกภาพและกลุ่มสมาชิก

เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2514 สหกรณ์มีสมาชิก 4 กลุ่ม จำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 512 คน ในระหว่างปีทางบัญชีสิ้นสุด 31 มีนาคม 2515 สหกรณ์รับสมาชิกเพิ่ม 83 คน มีสมาชิกลาออก 40 คน

ฉะนั้นเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2515 จึงมีสมาชิกสังกัดกลุ่มต่าง ๆ รวม 14 กลุ่ม ในท้องที่ 8 ตำบลคือ

1) ตำบลดงกระเทียม	จำนวน 2 กลุ่ม (กลุ่มที่ 1,2)	สมาชิก 74 คน
2) ตำบลไผ่ชะเลียด	จำนวน 1 กลุ่ม (กลุ่มที่ 3)	สมาชิก 43 คน
3) ตำบลคูสำพัน	จำนวน 1 กลุ่ม (กลุ่มที่ 4)	สมาชิก 60 คน
4) ตำบลโคกปี่	จำนวน 4 กลุ่ม (กลุ่มที่ 5,6,7,8)	สมาชิก 142 คน
5) ตำบลหนองโพรง	จำนวน 2 กลุ่ม (กลุ่มที่ 9,14)	สมาชิก 68 คน
6) ตำบลหัวหว้า	จำนวน 2 กลุ่ม (กลุ่มที่ 10,11)	สมาชิก 102 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 7) ค่าบลสัมพัทธ์ จำนวน 1 กลุ่ม (กลุ่มที่ 12) สมาชิก 24 คน
 8) ค่าบลบางกึ่ง จำนวน 1 กลุ่ม (กลุ่มที่ 13) สมาชิก 42 คน

2. ทุนเรือนหุ้น

ในวันที่ 31 มีนาคม 2514 สหกรณ์มีจำนวนเงินมูลค่าหุ้นที่ชำระแล้ว 14,100 บาท ระหว่างปีมีสมาชิกถือหุ้นเพิ่มทำให้สหกรณ์มีจำนวนเงินมูลค่าหุ้นที่ชำระแล้ว เป็น 313,700 บาท เพิ่มขึ้นจากเดิม 299,600 บาท

3. เงินสำรองและทุนอื่น ๆ

ปริมาณเงินสำรองจำนวน 1,017,125.75 บาท เพิ่มระหว่างปี 40,001.90 บาท วันสิ้นปีทางบัญชี 2515 สหกรณ์มีเงินสำรองทั้งสิ้น 1,057,137.65 บาท

4. ทุนอื่น ๆ

ปริมาณเงินทุนอื่น ๆ จำนวน 46,720.30 บาท จัดสรรเพิ่มระหว่างปี 18,179.70 บาท วันสิ้นปีทางบัญชี 2515 สหกรณ์มีทุนอื่น ๆ ทั้งสิ้น 64,900 บาท ดังนี้

	31 มีนาคม 2514	จัดสรรเพิ่ม	31 มีนาคม 2515
1. ทุนศึกษาอบรม	-	2,000	2,000
2. ทุนรับโอน	-	3,000	3,000
3. ทุนจัดหาสำนักงาน	46,720.30	13,279.70	60,000

หนึ่งในระหว่างปีทางบัญชีสิ้นสุด 31 มีนาคม 2515 สหกรณ์ได้จ่ายทุนศึกษาอบรม 100 บาท เพื่อไปศึกษาดูงานสหกรณ์อเนกประสงค์สูงเนิน จำกัด เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2515

5. เงินรับฝาก

ในวันที่ 31 มีนาคม 2514 สหกรณ์มีเงินรับฝากจำนวน 269,614.10 บาท วันสิ้นปีทางบัญชี 2515 สหกรณ์มีเงินรับฝากลดลง 257,475.17 บาท คงเหลือเงินรับฝากจำนวน 12,138.93 บาท จำแนกได้ดังนี้

- 1) เงินฝากออมทรัพย์ จำนวน 1 ราย จำนวนเงิน 38.93 บาท
- 2) เงินฝากประจำ จำนวน 4 ราย จำนวนเงิน 12,100 บาท

6. แหล่งเงินทุนสหกรณ์

สหกรณ์ได้รับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรภายในวงเงินไม่เกิน 1,000,000 บาท ในระหว่างปีไม่ได้เบิกเงินจากธนาคารและไม่ได้ส่งคืนเงินกู้ มีเงินกู้ในบัญชีในวันสิ้นปีทางบัญชีเป็นเงิน 1,333,322.57 บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. การให้เงินกู้แก่สมาชิก

สหกรณ์ให้เงินกู้แก่สมาชิก 2 ประเภทคือ

1) เงินกู้ระยะสั้น มีระยะเวลาไม่เกิน 12 เดือน สหกรณ์ได้ให้เงินกู้ประเภทนี้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2513 จนถึงวันที่ 31 มีนาคม 2515 เป็นจำนวนเงิน 230,149.99 บาท เป็นเงินกู้ในระหว่างปีทางบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2515 เป็นจำนวนเงิน 104,100 บาท จำแนกตามความมุ่งหมายแห่งเงินกู้ดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายแห่งเงินกู้	บาท	ร้อยละ
- อาหารสัตว์ เครื่องมือและซ่อมแซม	24,550	23.58
- ค่าจ้างแรงงานเพื่อการผลิต ค่าบรรทุก	64,200	61.67
- ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนทั่วไป	9,950	9.56
- ค่าหุ้น	5,400	5.19
รวม	104,100	100

2) เงินกู้ระยะปานกลาง มีระยะเวลาไม่เกิน 3 ปี สหกรณ์ได้ให้เงินกู้ประเภทนี้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2513 จนถึงวันที่ 31 มีนาคม 2515 เป็นจำนวนเงิน 2,373,224.17 บาท เป็นเงินกู้ระหว่างปีสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2515 เป็นจำนวนเงิน 664,100 บาท จำแนกตามความมุ่งหมายแห่งเงินกู้ดังนี้

ความมุ่งหมายแห่งเงินกู้	บาท	ร้อยละ
- บุกเบิกปรับปรุงที่ดิน สร้างปรับปรุงทางน้ำ	148,750	22.40
- ซื้อสัตว์พาหนะ	143,950	21.68
- ซื้อสร้างปรับปรุงเครื่องมือขนาดใหญ่	54,200	8.16
- พาหนะลำเลียงและอุปกรณ์อื่น ๆ	22,650	3.41
- สร้างปรับปรุงโรงเรือน บ่อน้ำ	31,400	4.73
- ชำระหนี้สิน เดิมเกี่ยวกับการเกษตร	110,250	16.60
- ซื้อที่ดิน	120,150	18.26
- ค่าหุ้น	32,650	4.76
รวม	664,100	100

8. การชำระคืนเงินกู้ของสมาชิก

ในระหว่างปีทางบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2515 มีต้นเงินถึงกำหนดชำระทุกประเภทรวม 1,961,892.36 บาท ชำระได้จริง 433,908.53 บาท แยกได้ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับสมาชิกในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
98188
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1) เงินกู้ระยะสั้น มีต้นเงินถึงกำหนดชำระ 243,680.09 บาท ชำระได้จริง 77,030.10 บาท คงเหลืออยู่ที่สมาชิก เมื่อวันสิ้นปี 31 มีนาคม 2515 เป็นจำนวน 89 สัญญา เป็นจำนวนเงิน 230,149.99 บาท

2) เงินกู้ระยะปานกลาง มีต้นเงินถึงกำหนดชำระ 1,768,212.27 บาท ชำระได้จริง 356,878.43 บาท คงเหลืออยู่ที่สมาชิกเมื่อวันสิ้นปี 31 มีนาคม 2515 เป็นจำนวน 472 สัญญาเป็นจำนวนเงิน 2,373,224.17 บาท

9. การผ่อนเวลา

ในปีการเงินสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2515 มีสมาชิกไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามสัญญา กู้จำนวน 561 สัญญา เป็นเงินกู้ที่ได้ผ่อนสัญญา 561 สัญญา เป็นเงิน 2,603,374 บาท สาเหตุที่ส่งเงินไม่ได้เพราะ ราคาข้าวตกต่ำติดต่อกันมาหลายปีทำให้สมาชิกเป็นหนี้สินคนภายนอกมากขึ้น

10. การเรียกเก็บดอกเบี้ย

ในปีการเงินสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2515 มีดอกเบี้ยพึงชำระทั้งหมด 551,719.36 บาท สหกรณ์ได้รับชำระหนี้จากสมาชิก 309,538.82 บาท คงค้างชำระ 242,180.54 บาท

11. รายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ

ในปีการเงินสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2513 สหกรณ์มีรายได้ก่อนหักค่าใช้จ่ายเป็นเงิน 289,323.52 บาท มีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ รวม 161,813.95 บาท เมื่อหักค่าใช้จ่ายออกแล้วปรากฏว่าสหกรณ์มีกำไรสุทธิประจำปี 127,509.57 บาท

12. การดำเนินงานทั่วไป

คณะกรรมการดำเนินงาน จำนวน 14 คน ซึ่งที่ประชุมใหญ่สามัญเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2514 ประกอบด้วย

	รายชื่อ	กลุ่มที่	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
1)	นายเอม ประยูรวงษ์	12	ประธานกรรมการ	ประธานกรรมการพิจารณาเงินกู้
2)	นายทองหล่อ ถีถ้วน	7	รองประธานกรรมการ	รองประธานกรรมการพิจารณาเงินกู้
3)	นายประสิทธิ์ วงษ์อุดม	4	เลขานุการ	กรรมการพิจารณาเงินกู้
4)	นายสำราญ งามวงษ์	10	เหรัญญิก	กรรมการพิจารณาเงินกู้
5)	นายเพ็ญ เฟ็งพันธ์	1	กรรมการ	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6)	นายทองพูล บุญมี	2	กรรมการ
7)	นายห้วง อ่อนน้อม	3	กรรมการ
8)	นายนุ่ม เขตชีวะ	5	กรรมการ
9)	นายสมบุญ สมบูรณ์	6	กรรมการ
10)	นายทองเต็ม มาวันก็	8	กรรมการ
11)	นายโฮก สายพันธ์	9	กรรมการ
12)	นายมุก อัมมะपालะ	11	กรรมการ
13)	นายดอน อินทร์แก้ว	13	กรรมการ
14)	นายสงวน อาธิรรอบ	14	กรรมการ

นับตั้งแต่วันที่สหกรณ์จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2513 จนถึงวันที่ 31 มีนาคม 2531 สหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ได้ดำเนินการก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับดังนี้

1. สมาชิกและกลุ่มสมาชิก

เมื่อวันสิ้นปีการเงินวันที่ 31 มีนาคม 2531 สหกรณ์มีสมาชิกรวมทั้งสิ้น 1,521 คน สังกัดกลุ่มสมาชิก 45 กลุ่ม ในท้องที่ 14 ตำบล ของอำเภอศรีมหาโพธิ และอำเภอโคกพิบ ดังต่อไปนี้

1)	ตำบลดงกระทงยาม	(กลุ่ม 1, 2, 16, 28, 36, 43, 44)	จำนวนสมาชิก	272 คน
2)	ตำบลไผ่ชะเลียด	(กลุ่ม 3)	จำนวนสมาชิก	19 คน
3)	ตำบลคูลำพัน	(กลุ่ม 4, 19)	จำนวนสมาชิก	47 คน
4)	ตำบลโคกพิบ	(กลุ่ม 6, 7, 8, 25, 37, 38)	จำนวนสมาชิก	128 คน
5)	ตำบลโคกไทย	(กลุ่ม 5)	จำนวนสมาชิก	30 คน
6)	ตำบลหัวหว้า	(กลุ่ม 10, 11, 22, 24, 30, 31, 35, 39, 42)	จำนวนสมาชิก	349 คน
7)	ตำบลหนองโพรง	(กลุ่ม 9, 14, 15, 21, 26, 27, 33, 34, 41, 45)	จำนวนสมาชิก	372 คน
8)	ตำบลท่าตูม	(กลุ่ม 20, 40)	จำนวนสมาชิก	59 คน
9)	ตำบลบ้านทาบ	(กลุ่ม 12)	จำนวนสมาชิก	30 คน
10)	ตำบลสัมพันธ	(กลุ่ม 23)	จำนวนสมาชิก	56 คน
11)	ตำบลหาดยาง	(กลุ่ม 17, 18)	จำนวนสมาชิก	41 คน
12)	ตำบลบางกุ้ง	(กลุ่ม 13)	จำนวนสมาชิก	76 คน
13)	ตำบลศรีมหาโพธิ	(กลุ่ม 29)	จำนวนสมาชิก	18 คน
14)	ตำบลกรอกสมบูรณ์	(กลุ่ม 32)	จำนวนสมาชิก	24 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ทุนเรือนหุ้น

เมื่อสิ้นปีการเงินวันที่ 31 มีนาคม 2531 สมาชิกถือหุ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้วทั้งสิ้น 772,000 หุ้น เป็นเงินทั้งสิ้น 3,600,000 บาท

3. เงินสำรอง

เมื่อวันสิ้นปีทางบัญชีวันที่ 31 มีนาคม 2531 สหกรณ์มีเงินสำรองทั้งสิ้น 7,512,022.85 บาท

4. ทุนอื่น ๆ

เมื่อวันสิ้นปีทางบัญชีวันที่ 31 มีนาคม 2531 สหกรณ์มีเงินทุนอื่น ๆ ทั้งสิ้น 216,247.00 บาท ประกอบด้วยทุนรับโอนหุ้น 44,000 บาท ทุนศึกษาอบรม 28,755 บาท ทุนสะสมเพื่อขยายงาน 104,465 บาท ทุนสะสมเพื่อจัดให้มีการสงเคราะห์สมาชิก 39,827.20 บาท

5. เงินรับฝาก

เมื่อสิ้นปีการเงินวันที่ 31 มีนาคม 2531 สหกรณ์มีเงินรับฝากทั้งสิ้น 904,100.42 บาท ประกอบด้วย

1. เงินฝากออมทรัพย์ 384 ราย เป็นจำนวนเงิน 230,423.36 บาท
2. เงินฝากประจำ 76 ราย เป็นจำนวนเงิน 606,981.17 บาท
3. เงินฝากสัจจะออมทรัพย์ 461 ราย เป็นจำนวนเงิน 66,695.89 บาท

6. แหล่งเงินทุนของสหกรณ์

- 1) สหกรณ์ได้กู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

เมื่อวันสิ้นปีทางบัญชีวันที่ 31 มีนาคม 2531 สหกรณ์เป็นหนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรทั้งสิ้น เป็นเงิน 9,919,226.08 บาท มีวัตถุประสงค์ของการกู้ดังนี้

- เพื่อใช้ เป็นทุนให้สมาชิกกู้ 7,060,826.08 บาท
- เพื่อการขยายผลผลิตผลการเกษตร 2,824,400.00 บาท
- เงินกู้ระยะยาว เพื่อสร้างฉางข้าว 34,000.00 บาท

- 2) กรมส่งเสริมสหกรณ์

เมื่อวันสิ้นปีทางบัญชีวันที่ 31 มีนาคม 2531 สหกรณ์เป็นหนี้กรมส่งเสริมสหกรณ์ทั้งสิ้น เป็นเงิน 94,961.70 บาท เป็นการใช้เพื่อสร้างฉางข้าว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. ทุนดำเนินงาน

เมื่อวันสิ้นปีทางบัญชีวันที่ 31 มีนาคม 2531 สหกรณ์มีทุนดำเนินงานทั้งสิ้น 22,019,622.82 บาท

8. การให้เงินกู้แก่สมาชิก

สหกรณ์ให้เงินกู้แก่สมาชิก 2 ประเภทคือ

1) เงินกู้ระยะสั้น กำหนดชำระหนี้คืนไม่เกิน 1 ปี คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12.5 ต่อปี

ในระหว่างปีการเงินตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2530 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2531 สหกรณ์ได้จ่ายเงินกู้ระยะสั้นแก่สมาชิกรวม 337 สัญญา เป็นเงิน 3,541,5150.00 บาท เฉลี่ยสัญญาละ 10,508.95 บาท จำแนกตามความมุ่งหมายแห่งเงินกู้ได้ดังนี้

ความมุ่งหมายแห่งเงินกู้	กู้ระหว่างปี (บาท)	ร้อยละ
- ค่าใช้จ่ายในการทำนา	1,271,050.00	35.89
- ซื้อปุ๋ย	518,365.00	14.64
- ทำไร่มันสำปะหลัง, ถั่ว, ข้าวโพด	1,378,800.00	38.93
- ซื้อสัตว์เลี้ยงเพื่อขาย	19,000.00	0.59
- ซื้ออาหารสัตว์		
- ปลุกพืชผักสวนครัว	55,100.00	1.56
- ค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยวผลผลิต	120,600.00	3.40
- ค่าหุ้น	178,600.00	5.40
รวม	3,541,515.00	100

2) เงินกู้ระยะปานกลาง มีกำหนดชำระคืนภายใน 3 ปี

ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2513 จนถึงวันที่ 31 มีนาคม 2531 สหกรณ์ได้ให้เงินกู้ประเภทนี้แก่สมาชิกเป็นจำนวน 3,625 สัญญา เป็นเงิน 50,651,431.70 บาท ซึ่งเป็นเงินกู้ระหว่างปีบัญชีนี้จำนวน 239 สัญญา เป็นเงิน 5,215,500.00 บาท เฉลี่ยสัญญาละ 21,822.18 บาท จำแนกตามความมุ่งหมายได้ดังนี้

ความมุ่งหมายแห่งเงินกู้	กู้ระหว่างปี (บาท)	ร้อยละ
- ปลุกและซ่อมแซมโรงเรือน	259,250.00	5.74
- ซื้อเครื่องสูบน้ำและอุปกรณ์	52,250.00	1.00
- ซื้อรถไถนาและอุปกรณ์	513,450.00	9.84
- ซื้อสัตว์ใช้งาน	219,450.00	4.21
- ซื้อที่ดิน	661,150.00	12.68
- ค่าซ่อมแซมรถไถนา	33,250.00	0.64

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้เฉพาะในวงประชุมเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกและเผยแพร่ และต้องอ้างถึงถึงเจ้าภาพเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง

- ชำระหนี้สิน เดิม	112,100.00	2.15
- ปรับปรุงนุกเบิกที่ดิน	3,008,550.00	57.68
- ชื่ออุปกรณ์เพื่อเลี้ยงสัตว์	—	—
- ค่าทุน	316,100.00	6.06
รวม	5,215,550.00	100

9. การชำระคืนเงินกู้ของสมาชิก

ในระหว่างปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2531 มีต้นเงินถึงกำหนดชำระทุกประเภท รวม 19,397,822.69 บาท ชำระได้จริง 10,605,404.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 54.67 คงเหลือเมื่อสิ้นปีทางบัญชีวันที่ 31 มีนาคม 2531 จำนวน 1,231 สัญญา เป็นจำนวนเงิน 16,387,247.68 แยกได้ดังนี้

- 1) เงินกู้ระยะสั้น มีต้นเงินถึงกำหนดชำระ 11,353,908.97 บาท ชำระได้จริง 6,471,520.01 บาท คิดเป็นร้อยละ 52.52 คงเหลืออยู่ที่สมาชิกเมื่อสิ้นปีทางบัญชีจำนวน 639 สัญญา เป็นเงิน 5,891,439.72 บาท
- 2) เงินกู้ระยะปานกลาง มีต้นเงินถึงกำหนดชำระ 11,353,908.97 บาท ชำระได้จริง 6,471,520.01 บาท คิดเป็นร้อยละ 56.99 คงเหลืออยู่ที่สมาชิกเมื่อวันสิ้นปีทางบัญชีจำนวน 592 สัญญา เป็นเงิน 10,495,807.96 บาท

10. การเรียกเก็บดอกเบี้ย

ในระหว่างปีการบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2531 สมาชิกชำระดอกเบี้ยได้ดังนี้

ดอกเบี้ยเงินกู้และค่าปรับเงินกู้ผิดสัญญาฟังชำระทั้งสิ้น	8,049,335.72 บาท
สหกรณ์ได้รับชำระจากสมาชิก	3,911,150.92 บาท
คงค้างชำระ	4,138,184.80 บาท

11. การจัดหาสิ่งของที่สมาชิกต้องการมาจำหน่าย (ธุรกิจซื้อ)

ในระหว่างปีการบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2531 ในรอบปีที่ผ่านมาสหกรณ์ได้จำหน่ายสินค้าต่าง ๆ ดังนี้คือ ขายนุ้ย 2,159,203 บาท ขายข้าวสาร 69,164.00 บาท

12. การรวบรวมผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ของสมาชิก (ธุรกิจขาย)

สหกรณ์รวบรวมข้าวเปลือกจากสมาชิกตามโครงการเชื่อมโยงสินค้าเพื่อการผลิตและบริการตลาดข้าวปีการผลิต 2530/2531 รวมทั้งสิ้น 855,436 กิโลกรัม เป็นเงิน 3,530,803 บาท โดยสหกรณ์หักชำระหนี้สมาชิก 2,324,822 บาท รับเป็นเงินฝาก 142,056 บาท จ่ายเป็นเงินสด 1,063,925 บาท ซึ่งสหกรณ์นำข้าวเปลือกจำนวนดังกล่าวจำหน่ายกับธนาคารเพื่อเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเป็นเงิน 2,824,400 บาท และสหกรณ์ได้รวบรวมข้าวเปลือกนอกโครงการฯ จำนวน 15,980 เป็นเงิน 52,873 บาท โดยนำข้าวเปลือกจำนวนนี้ขายได้เป็นเงิน 56,359 บาท

13. รายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

ในรอบปีทางบัญชีวันที่ 31 มีนาคม 2531 สหกรณ์มีรายได้ทั้งสิ้น 5,084,713.54 บาท มีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น 3,482,657.27 บาท และขาดทุนจากการรวบรวมข้าวเปลือกตามโครงการเชื่อมโยงปี 2529/2530 จำนวนเงิน 6,434.27 บาท มีกำไรสุทธิประจำปีเป็นจำนวนเงิน 1,595,604.00 บาท

14. การดำเนินงานทั่วไป

คณะกรรมการดำเนินการจำนวน 15 คน ซึ่งเลือกตั้งจากสมาชิกโดยที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2530 ดังมีรายชื่อต่อไปนี้

ชื่อ - นามสกุล	กลุ่มที่	ตำบล	ตำแหน่ง
นายดิเรก โมฬี	23	สัมพันธ์	ประธานกรรมการ
นายปิ่น แกวศรี	18	หาดยาง	รองประธานกรรมการ
นายประหยัด วงษ์บำรุง	13	บางกุ้ง	เลขานุการ
นายเสริม นันจุย	24	หัวหว้า	เหรัญญิก
นายทองหล่อ ตีถ้วน	37	โคกบึง	กรรมการ
นายสวัสดิ์ ชลประชุม	14	หนองโพรง	กรรมการ
นายจรัส อ่อนน้อม	3	ไผ่ชะเลียด	กรรมการ
นายสมบุญ อุดหนุน	4	คูลำพัน	กรรมการ
นายลำเพย ไกลินทร์	6	โคกบึง	กรรมการ
นายประเสริฐ พุทธา	34	หนองโพรง	กรรมการ
นายหนู เดชดี	28	ดงกระทิงยาม	กรรมการ
นายไพบุลย์ คารมณ	29	ศรีมหาโพธิ์	กรรมการ
นายประหยัด บางกุ้ง	32	กรอกกลมบูรณ์	กรรมการ
นายบุญธรรม สิงห์ทอง	11	หัวหว้า	กรรมการ
นายลมูล กองสี	2	ดงกระทิงยาม	กรรมการ

ในระหว่างปี กรรมการขอลาออก 1 คน คือ นายทองหล่อ ตีถ้วน ฉะนั้นในวันสิ้นปีทางบัญชีวันที่ 31 มีนาคม 2531 จึงเหลือกรรมการเพียง 14 คน

ที่มา : ระเบียบวาระการประชุมใหญ่สหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ์ จำกัด ปี 2515 และปี 2530

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด
ระหว่างปี 2524 - 2530

ผลการดำเนินงานในรอบ 7 ปี

ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ในรอบ 7 ปี คือ ตั้งแต่ 2524 - 2530 ที่ผ่านมานั้นเป็นที่น่าพอใจสหกรณ์สามารถดำเนินงานไปได้ด้วยดี สามารถทำกำไรทุกปี และมีแนวโน้มที่จะทำกำไรสูงกว่าเดิม จะมีบางปีที่กำไรลดน้อยลงในช่วงแรกและหลังจากนั้นก็เพิ่มขึ้น ทั้งนี้เราต้องพิจารณาเหตุผลหลาย ๆ ประการประกอบกันเพราะ สหกรณ์ดำเนินธุรกิจแบบอเนกประสงค์กล่าวคือ มีการจัดหาทุนให้สมาชิกกู้ยืมไปใช้ในการประกอบการเกษตร เช่น ทำนา ทำไร่มันสำปะหลัง หรือใช้ในการจัดหาเครื่องมือทุนแรงเช่น รถไถนา เครื่องสูบน้ำ เป็นต้น ตลอดจนสหกรณ์ได้นำปัจจัยการผลิตเช่น ปุ๋ย และเครื่องอุปโภคบริโภค มาจำหน่ายแก่สมาชิกสหกรณ์ หากพิจารณาทางด้านราคาแล้วสินค้าบางอย่างจะถูกกว่าท้องตลาด บางอย่างจะมีราคาเดียวกัน แต่กำไรก็ตกอยู่กับสหกรณ์ ซึ่งสามารถทำให้สหกรณ์มีทุนในการดำเนินงานมากขึ้น

จากผลการดำเนินงานในรอบ 7 ปี ที่ผ่านมาจากตารางที่ 1 ในปี 2523/ สหกรณ์มีกำไรสุทธิ 706,460.29 บาท ในปี 2524/ สหกรณ์มีกำไรสุทธิ 584,785.53 บาท ปี 2525/ สหกรณ์มีกำไรสุทธิ 504,290.42 บาท และในปี 2526 สหกรณ์มีกำไรสุทธิ 1,569,960.14 บาท สาเหตุที่กำไรสุทธิในปี 2524 และ 2525 ต่ำกว่าในปี 2523 นั้นเนื่องจากในปี 2523 ได้รับเงินค่าเก็บรักษาข้าวเปลือกจากโครงการเชื่อมโยงสินเชื่อเพื่อการผลิตและบริการตลาดข้าว ปี 2522/2523 เป็นเงิน 151,955.71 บาท แต่ในปี 2524 และ 2525 ไม่ได้รับเงินค่าเก็บรักษาข้าวเปลือก และไปได้รับในปี 2526 โดยได้รับเงินค่าเก็บรักษาข้าวโครงการฯ ปี 2524/2525 เป็นเงิน 570,191.58 บาท ปี 2525/2526 เป็นเงิน 381,353.79 บาท จึงมีผลทำให้กำไรสุทธิในปี 2526 สูงผิดปกติ ในปี 2527 ได้รับกำไรสุทธิ 871,860.98 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.48 ของรายได้ และได้รับกำไรสุทธิเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ มาจนถึงปีปัจจุบันคือ ปี 2530 ได้รับกำไรสุทธิเป็นเงิน 1,595,604.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.38 ของรายได้ซึ่งสูงมากกว่าทุกปีที่ผ่านมา

สรุปได้ว่านับตั้งแต่ปี 2523 - 2530 สหกรณ์มีแนวโน้มที่จะสามารถทำกำไรเพิ่มขึ้นทุกปี ยกเว้นในปี 2526 ซึ่งมีกำไรสุทธิสูงผิดปกติจึงทำให้มองดูเหมือนว่าในปี 2527 สหกรณ์มีกำไรสุทธิลดลง แต่ก็เป็นที่น่าพอใจว่าในระหว่างปี 2523 - 2530 สหกรณ์มีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้นจากปี 2523 ถึง 889,143.71 บาท จนกล่าวได้ว่าสหกรณ์ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจและขยายธุรกิจ

จากตารางที่ 1 รายได้ของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ระหว่างปี 2523 - 2530 มีดังนี้คือ 10,729,372.75 บาท 11,085,953.05 บาท 8,468,802.11 บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ในการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8,024,494.62 บาท 4,989,035.29 บาท 4,900,829.88 บาท 4,415,287.19 บาท และ 5,084,713.54 บาท ตามลำดับ ในปี 2524 รายได้เพิ่มจากปี 2523 เท่ากับ 356,580.30 บาท ในปี 2525 รายได้ลดลงจากปี 2524 เท่ากับ 2,617,150.94 บาท ในปี 2526 รายได้ลดลงจากปี 2525 เท่ากับ 444,307.49 บาท ในปี 2527 รายได้ลดลงจากปี 2526 เท่ากับ 3,035,459.33 บาท ในปี 2528 รายได้ลดลงจากปี 2527 เท่ากับ 88,205.41 บาท ในปี 2529 รายได้ลดลงจากปี 2528 เท่ากับ 485,542.69 บาท และในปี 2530 รายได้เพิ่มจากปี 2529 เท่ากับ 669,426.35 บาท

รายจ่ายของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ระหว่างปี 2523 - 2530 มีดังนี้ คือ 10,022,912.46 บาท 10,501,167.52 บาท 7,964,511.69 บาท 6,459,534.48 บาท 4,117,174.31 บาท 3,653,174.62 บาท 3,076,964.29 บาท และ 3,489,109.54 บาท ตามลำดับ ในปี 2524 รายจ่ายเพิ่มจากปี 2523 เท่ากับ 478,255.06 บาท ปี 2525 รายจ่ายลดลงจากปี 2524 เท่ากับ 2,536,655.83 บาท ปี 2526 รายจ่ายลดลงจากปี 2525 เท่ากับ 1,509,977.21 บาท ปี 2527 รายจ่ายลดลงจากปี 2526 เท่ากับ 2,337,360.47 บาท ปี 2528 รายจ่ายลดลงจากปี 2527 เท่ากับ 463,999.69 บาท ปี 2529 รายจ่ายลดลงจากปี 2528 เท่ากับ 576,210.33 บาท และปี 2530 รายจ่ายลดลงจากปี 2529 เท่ากับ 412,145.25 บาท

กำไรสุทธิของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ระหว่างปี 2523 - 2530 มีดังนี้ 706,460.29 บาท 84,785.53 บาท 504,290.42 บาท 1,569,960.14 บาท 871,860.98 บาท 1,247,655.26 บาท 1,338,382.90 บาท และ 1,575,604.00 บาท ตามลำดับ ปี 2524 กำไรสุทธิลดลงจากปี 2523 เท่ากับ 121,674.76 บาท ปี 2525 กำไรสุทธิลดลงจากปี 2524 เท่ากับ 80,495.11 บาท ปี 2526 กำไรสุทธิเพิ่มขึ้นจากปี 2525 เท่ากับ 1,065,669.72 บาท ปี 2527 ลดลงจากปี 2526 เท่ากับ 698,099.16 บาท ปี 2528 กำไรสุทธิเพิ่มขึ้นจากปี 2527 เท่ากับ 375,794.28 บาท ปี 2529 กำไรสุทธิเพิ่มขึ้นจากปี 2528 เท่ากับ 906,676.64 บาท และปี 2530 กำไรสุทธิเพิ่มขึ้นจากปี 2529 เท่ากับ 257,281.10 บาท (ภาพที่ 4)

สมาชิกภาพและกลุ่มสมาชิก

จากตารางที่ 2 ในปี 2523 สหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด มีสมาชิก 1,938 คน และเพิ่มขึ้นในปี 2524 และปี 2525 คือ มีสมาชิก 1,955 คน และ 1,969 คน ตามลำดับ และนับตั้งแต่ปี 2526 - 2530 สหกรณ์มีสมาชิกลดลงคือ มีสมาชิก 1,900 คน 1,836 คน 1,738 คน และ 1,521 คน ตามลำดับ สาเหตุที่สมาชิกลดลงไม่ได้หมายความว่าสมาชิกลาออกทุกปี แต่หมายความว่าสมาชิกใหม่สมัครเข้ามาบ่งบอกว่าสมาชิกที่พ้นสภาพออกไป สาเหตุที่สมาชิกพ้นสภาพ คือ ลาออกจากสหกรณ์ด้วยความสมัครใจเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือ สมาชิกถึงแก่กรรม และย้ายไปนอกเขตสหกรณ์ หรือดำเนินงานเกษตรส่วนใหญ่อยู่นอกเขตสหกรณ์ ในปี 2529 เป็นปีที่มีสมาชิกลดลงมากที่สุดคือ มีสมาชิกเพิ่ม 16 คน สมาชิกพ้นสภาพ 141 คน เนื่องจากลาออก 97 คน ถึงแก่กรรม 39 คน และถูกให้ออก 5 คน ใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เข้าไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

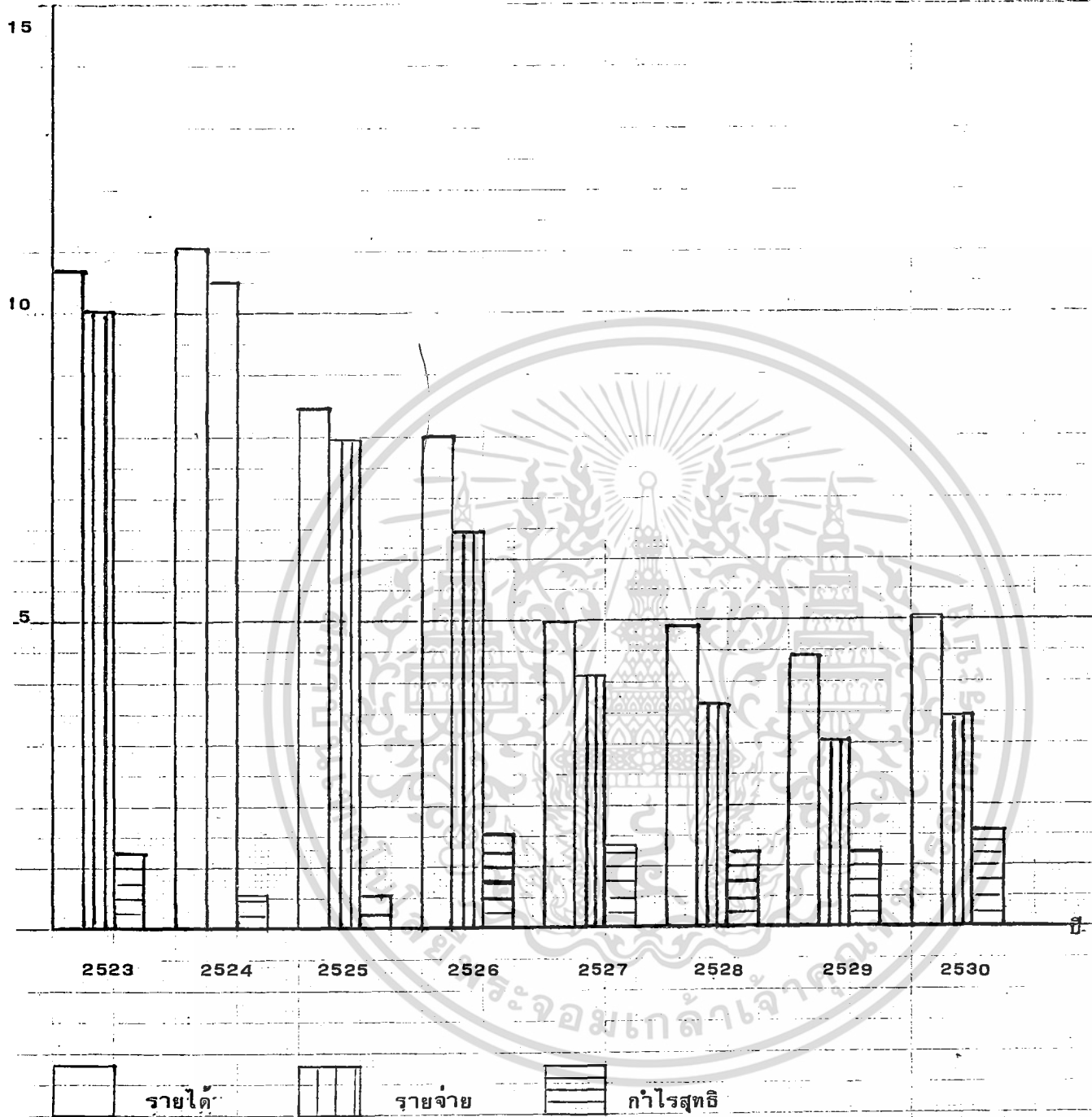
ตารางที่ 1 รายได้ รายจ่าย และกำไรสุทธิ ของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ปี 2523 - 2530

ปี พ.ศ.	รายได้		รายจ่าย		กำไรสุทธิ	
	บาท	%	บาท	%	บาท	%
2523	10,729,372.75	100	10,022,912.46	93.42	706,460.29	6.58
2524	11,085,953.05	100	10,501,167.52	94.72	584,785.53	5.28
2525	8,468,802.11	100	7,964,511.69	94.05	504,290.42	5.95
2526	8,024,494.62	100	6,454,534.48	80.43	1,569,960.14	19.57
2527	4,989,035.29	100	4,117,174.31	82.52	871,860.98	7.48
2528	4,900,829.88	100	3,653,174.62	74.54	1,247,655.26	25.46
2529	4,415,287.19	100	3,076,964.20	69.69	1,338,332.90	30.31
2530	5,084,713.54	100	3,489,109.54	68.62	1,595,604.00	31.38
รวม	57,698,488.81		49,279,548.91		8,418,939.54	
เฉลี่ย	7,212,311.05	100	6,159,943.61	85.41	1,052,367.44	14.59

ที่มา : (สหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด, 2523 - 2530)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จำนวนเงิน (ล้านบาท)

ภาพที่ 3 แสดงรายได้ รายจ่าย กำไรสุทธิ ระหว่าง ปี 2523 - 2530

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่รวมกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความก้าวหน้าของการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ์ จำกัด ระหว่างปี 2523 - 2530

รายการ / ปี	2523	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530
จำนวนสมาชิก (คน)	1,938	1,955	1,969	1,900	1,836	1,738	1,613	1,521
ทุนเรือนหุ้น	1,832,500.00	2,200,650.00	2,633,250.00	2,751,900.00	2,945,000.00	3,177,150.00	3,325,950.00	3,600,000.00
เงินสำรอง	2,388,809.96	2,829,176.12	3,129,958.64	3,228,528.17	4,510,592.74	5,016,710.68	6,685,817.81	7,512,022.85
ทุนอื่น ๆ	520,025.00	592,001.03	639,855.00	669,822.00	701,122.00	747,366.50	83,254.49	217,047.20
เงินรับฝาก	351,018.01	683,367.20	748,574.96	424,153.01	265,142.52	695,193.41	553,041.49	837,404.53
เงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร								
- เพื่อจ่ายให้สมาชิก	6,277,039.51	11,262,916.79	13,199,916.79	12,697,468.29	12,385,147.29	13,600,535.94	11,022,366.59	7,060,826.08
- เพื่อซื้อวัสดุการเกษตร	-	-	-	2,000,000.00	1,035,819.25	-	-	-
- เพื่อสร้างนาง	153,000.00	136,000.00	119,000.00	102,000.00	85,000.00	85,000.00	68,000.00	51,000.00
- เพื่อเป็นทุนให้สมาชิกที่ชำระหนี้เป็นข้าวเปลือก	-	-	2,191,815.75	1,030,326.40	-	-	-	-
- เพื่อซื้อเครื่องตรวจคุณภาพข้าว	-	-	-	-	15,260.00	11,260.00	6,260.00	-
- เพื่อซื้อผลิตภัณฑ์จากสมาชิกโครงการเชื่อมโยงสินค้า	-	-	2,885,730.00	-	-	-	-	2,824,400.00
เงินกู้จากกรมส่งเสริมสหกรณ์								
- เพื่อสร้างนาง	458,134.34	425,408.49	425,408.49	394,037.40	360,000.00	325,971.00	291,932.44	257,961.70
- เพื่อซื้อข้าวเปลือกจากสมาชิก	500,000.00	-	-	-	-	-	-	-
ทุนดำเนินงาน	17,717,022.20	18,181,002.64	26,026,657.69	23,368,235.27	22,303,983.80	23,642,188.41	22,019,622.82	22,410,358.25
เงินกู้จ่ายแก่สมาชิกแต่แรก	35,405,401.94	43,592,401.94	52,501,001.94	55,981,576.94	61,063,666.94	66,479,106.94	72,666,020.94	81,423,035.94
เงินกู้จ่ายแก่สมาชิกระหว่างปี	4,224,650.00	8,187,000.00	8,908,600.00	3,480,575.00	5,000,000.00	5,409,440.00	6,186,914.00	8,757,015.00
การชำระคืนเงินกู้แต่แรก	3,087,602.79	29,523,130.00	33,357,600.00	35,932,850.94	41,500,650.02	47,562,806.91	54,401,367.91	65,006,771.92
การชำระคืนเงินกู้ของสมาชิก								
ระหว่างปี	5,057,963.43	6,435,527.03	3,834,470.40	2,575,250.54	5,567,799.00	6,062,236.89	6,838,481.00	10,605,404.01
เงินกู้คงเหลืออยู่ที่สมาชิก	12,293,782.63	14,045,255.60	19,114,385.20	20,019,709.66	19,540,000.58	18,887,203.69	18,235,636.69	16,387,247.68
กำไรสุทธิประจำปี	706,480.22	584,785.53	504,290.42	1,569,960.14	371,860.98	1,247,655.26	1,338,322.90	1,595,604.00

ที่มา : (สหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ์ จำกัด, 2523 - 2530)

จากตารางที่ 2 จำนวนสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ปี 2523 - 2530 มีดังนี้ 1,938 คน 1,955 คน 1,969 คน 1,900 คน 1,836 คน 1,738 คน 1,613 คน และ 1,521 คน ตามลำดับ ปี 2524 สมาชิกเพิ่มขึ้นจากปี 2523 เท่ากับ 17 คน ปี 2525 สมาชิกเพิ่มขึ้นจากปี 2524 เท่ากับ 14 คน ปี 2526 สมาชิกลดลงจากปี 2525 เท่ากับ 69 คน ปี 2527 เท่ากับ 102 คน ปี 2529 สมาชิกลดลงจากปี 2528 เท่ากับ 125 คน ปี 2530 สมาชิกลดลงจากปี 2529 เท่ากับ 92 คน

ทุนดำเนินงานของสหกรณ์

จากตารางที่ 2 สหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด จัดเป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่ตามมาตรฐานของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เนื่องจากมีทุนดำเนินงานโดยเฉลี่ยมากกว่า 15 ล้านบาท ทุนดำเนินงานของสหกรณ์เมื่อสิ้นปีในแต่ละปีปรากฏว่าปี 2525 มีทุนดำเนินงานสูงสุดคือ 26,026,657.69 บาท และต่ำสุดในปี 2523 มีทุนดำเนินงาน 17,717,002.20 บาท ทุนดำเนินงานประกอบด้วยทุนเรือนหุ้น เงินสำรอง ทุนอื่น เงินรับฝาก เงินกู้คงเหลือ ปี 2525 มีทุนดำเนินงานสูงสุดเนื่องจากมีเงินกู้คงเหลือเป็นจำนวนสูงกว่าปีอื่น เป็นการกู้เพื่อสร้างฉางข้าวและเพื่อซื้อผลิตผลจากสมาชิกโครงการเชื่อมโยงสินค้า ทุนดำเนินงานปี 2527 - 2530 มีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย เนื่องจากการลดปริมาณเงินกู้ มีการชำระหนี้เพิ่มขึ้น แต่ทุนดำเนินงานไม่ลดลงมากนักเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของทุนเรือนหุ้น และเงินสำรองที่เพิ่มขึ้นทุกปี

ทุนดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ปี 2523 - 2530 มีดังนี้ 17,717,002.20 บาท 18,181,002.64 บาท 26,026,657.69 บาท 3,368,235.27 บาท 22,303,983.80 บาท 23,642,188.41 บาท 22,019,622.82 และ 22,410,358.25 บาท ตามลำดับ ปี 2524 มีทุนดำเนินงานเพิ่มขึ้นจากปี 2523 เท่ากับ 464,000.44 บาท ปี 2525 มีทุนดำเนินงานเพิ่มขึ้นจากปี 2524 เท่ากับ 7,845,422.42 บาท ปี 2527 มีทุนดำเนินงานลดลงจากปี 2526 เท่ากับ 1,064,851.47 บาท ปี 2528 มีทุนดำเนินงานเพิ่มขึ้นจากปี 2527 เท่ากับ 1,338,204.61 บาท ปี 2529 มีทุนดำเนินงานลดลงจากปี 2528 เท่ากับ 1,622,565.59 บาท ปี 2530 มีทุนดำเนินงานเพิ่มขึ้นจากปี 2529 เท่ากับ 390,935.43 บาท

แหล่งเงินกู้ของสหกรณ์

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าแหล่งเงินกู้ของสหกรณ์มี 2 แหล่งคือ จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ สหกรณ์กู้เงินเพื่อสร้างฉางข้าวโดยทำเป็นสัญญาเงินกู้ระยะยาว กำหนดหนี้ภายใน 15 ปี โดยกู้จากกรมส่งเสริมสหกรณ์ 488,000 บาท และจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร 190,000 บาท จากปี 2523 สหกรณ์กู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรร้อยละ 87.03 เป็นเงิน 66,430,039.51 บาท และกู้จากกรมส่งเสริมสหกรณ์ร้อยละ 12.97 เป็นเงิน 958,134.34 บาท และกู้จากกรมส่งเสริมสหกรณ์ร้อยละ 2.53 เป็นเงิน 257,961.70 บาท แหล่งเงินกู้ของสหกรณ์เฉลี่ย 8 ปีแล้ว สหกรณ์กู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเป็นเงิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

12,531,886.09 บาท คิดเป็นร้อยละ 96.68 และกู้จากกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นเงิน 429,856.81 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.32 จะเห็นว่าแหล่งเงินกู้ที่สำคัญของสหกรณ์คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

เงินกู้ที่สหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด กู้จากกรมส่งเสริมสหกรณ์นั้น สหกรณ์ กู้เพื่อนำมาสร้างฉาง สำหรับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ ได้นำมาสร้างฉางและให้สมาชิกสหกรณ์กู้ต่อ

ตารางที่ 3 แหล่งเงินกู้ของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ปี 2523 - 2530

ปี	ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร		กรมส่งเสริมสหกรณ์		รวม	
	บาท	%	บาท	%	บาท	%
2523	6,430,039.51	87.03	958,134.34	12.97	7,388,173.85	100
2524	11,398,916.79	96.40	425,408.49	3.60	11,824,325.28	100
2525	18,396,462.54	97.74	425,408.49	2.26	18,821,871.03	100
2526	15,829,794.69	97.57	394,037.40	2.43	16,223,832.09	100
2527	13,521,226.54	97.41	360,000.00	2.59	13,881,226.54	100
2528	13,679,795.94	97.67	325,971.61	2.33	14,005,767.55	100
2529	11,079,626.59	97.43	291,932.44	2.57	11,371,559.03	100
2530	9,919,226.08	97.47	257,961.70	2.53	10,177,187.78	100
เฉลี่ย	12,531,886.09	96.68	429,856.81	3.35	12,961,742.90	100

ที่มา : (สหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด, 2523 - 2530)

การให้เงินกู้แก่เกษตรกร

เงินกู้ที่สหกรณ์ให้สมาชิกกู้มี 2 ประเภท ได้แก่

- 1) เงินกู้ระยะสั้น ชำระคืนตามเวลาที่ขายผลผลิตได้ ระยะเวลาในการชำระคืนไม่เกิน 12 เดือน เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุผลพิเศษอาจให้เวลาไม่เกิน 15 เดือน นับตั้งแต่วันที่ทำหนังสือสัญญา เงินกู้ระยะสั้นเช่น ค่าใช้จ่ายในการทำนา ค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยวผลผลิต เป็นต้น
- 2) เงินกู้ระยะปานกลาง ชำระคืนเป็นงวด ๆ โดยปกติให้ชำระคืนภายใน 3 ปี เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุผลพิเศษอาจให้ได้ไม่เกิน 5 ปี ทั้งนี้ นับตั้งแต่วันที่ทำหนังสือสัญญาหรือหลักฐานการกู้เงิน เงินกู้ระยะปานกลางเช่น กู้เพื่อสร้างบ้านพักอาศัย ปลูกเบิกที่ดิน ถมที่ดิน ซื้อที่ดิน ซื้อเครื่องสูบน้ำ เป็นต้น

ในรอบ 7 ปี (2524 - 2530) สหกรณ์ได้ให้สมาชิกกู้เงินไปประกอบอาชีพทั้งเงินกู้ระยะสั้นและระยะปานกลางเฉลี่ยปีละ 6,573,947.71 บาท ในจำนวนนี้เป็นเงินกู้ระยะสั้นเฉลี่ยปีละ 2,573,419.14 บาท คิดเป็นร้อยละ 39.15 และเป็นเงินกู้ระยะปานกลางเฉลี่ยปีละ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4,000,528.57 บาท คิดเป็นร้อยละ 60.58 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ปริมาณเงินที่ให้สมาชิกกู้แยกตามประเภท ปี 2524 - 2530

ปี พ.ศ.	ระยะสั้น		ระยะปานกลาง		รวม	
	บาท	%	บาท	%	บาท	%
2524	2,847,400	34.78	5,339,600	65.22	8,187,000	100
2525	2,469,300	27.72	6,439,300	72.28	8,908,600	100
2526	1,700,775	48.86	1,779,800	51.14	3,480,575	100
2527	2,225,090	43.73	2,863,000	56.27	5,088,090	100
2528	2,363,940	43.70	3,045,500	56.30	5,409,440	100
2529	2,865,914	46.32	3,321,000	53.68	6,186,914	100
2530	3,541,515	40.44	5,215,500	59.56	8,757,015	100
	18,013,934		28,003,700		46,017,634	
เฉลี่ย	2,573,419.14	39.15	4,000,528.57	60.85	6,573,947.71	100

ที่มา : (สหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด, 2524 - 2530)

เงินกู้ระยะสั้นมีระยะเวลาไม่เกิน 12 เดือน จำแนกตามความมุ่งหมายแห่งเงินกู้ได้ตามตารางที่ 5 ในปี 2524 - 2526 สมาชิกกู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการทำงานมากที่สุดคือ 1,859,350 บาท คิดเป็นร้อยละ 65.20 จำนวน 1,776,600 บาท คิดเป็นร้อยละ 71.96 และจำนวน 1,352,700 บาท คิดเป็นร้อยละ 79.53 ตามลำดับ ในปี 2527 สมาชิกกู้เงินเพื่อซื้อปุ๋ยมากที่สุดเป็นเงิน 1,002,010 บาท คิดเป็นร้อยละ 45.03 ปี 2528 - 2530 สมาชิกกู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการทำงานมากที่สุดคือ 831,630 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.18 จำนวน 196,400 บาท คิดเป็นร้อยละ 41.75 และจำนวน 1,271,050 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.89 ตามลำดับ

ในระหว่างปี 2524 - 2530 จุดมุ่งหมายแห่งเงินกู้ระยะสั้นเฉลี่ย 7 ปี มากที่สุดคือ กู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการทำงานเฉลี่ยเป็นเงิน 1,301,812.72 บาท คิดเป็นร้อยละ 50.59 อันดับสองคือ กู้เพื่อทำไร่มันสำปะหลัง ถั่ว ข้าวโพด เฉลี่ยเป็นเงิน 500,681.43 บาท คิดเป็นร้อยละ 19.46 และอันดับสามคือ กู้เพื่อซื้อปุ๋ยเฉลี่ยเป็นเงิน 479,286.29 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.62

เงินกู้ระยะปานกลางมีระยะเวลาไม่เกิน 3 ปี จำแนกตามความมุ่งหมายแห่งเงินกู้ได้ตามตารางที่ 6 ในปี 2524 สมาชิกกู้เงินเพื่อซื้อรถไถนาและอุปกรณ์มากเป็นอันดับแรก เป็นจำนวนเงิน 2,979,900 บาท คิดเป็นร้อยละ 55.81 รองลงมาคือ กู้เพื่อซื้อสัตว์พาหนะเป็นจำนวนเงิน 796,450 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.41 ในปี 2525 สมาชิกกู้เงินเพื่อซื้อรถไถนาและอุปกรณ์มากเป็นอันดับแรกเป็นจำนวนเงิน 3,263,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 50.68 รองลงมา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณิใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5 การจำแนกความมุ่งหมายแห่งเงินกู้ระยะสั้น ปี 2524 - 2530

(หน่วย : บาท)

รายการ	2524		2525		2526		2527		2528		2529		2530		เฉลี่ย	
	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายในการทำนา	1,859,350	65.30	1,776,600	71.96	1,952,700	79.53	825,230	7.09	831,630	35.18	1,196,400	41.75	1,271,050	35.89	1,301,812.86	50.59
ซื้อปุ๋ย	32,300	1.14	378,250	15.31	40,125	2.35	1,002,010	45.03	786,360	33.27	597,594	20.85	510,365	14.64	479,286.29	18.62
ทำไร่มันสำปะหลัง, ถั่ว, ข้าวโพด	475,750	16.71	145,350	5.88	191,850	11.28	63,650	2.86	467,150	19.7	782,220	27.29	1,378,800	38.93	500,681.43	19.46
ซื้อสัตว์เลี้ยงเพื่อขาย	18,050	0.63	7,600	0.31	30,850	1.82	55,100	2.48	-	-	50,390	1.76	19,000	0.54	25,850.00	1.00
ค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยว																
ผลผลิต	319,550	1.22	38,000	1.54	-	-	163,400	7.34	157,700	6.67	94,050	3.28	120,600	3.40	127,614.86	4.96
ค่าหุ้น	142,400	5.00	123,500	5.00	85,250	5.02	115,700	5.20	121,100	5.12	145,300	5.07	178,600	5.04	130,264.29	5.06
ปลูกพืชผักสวนครัว													55,100	1.56	7,871.43	0.31
รวม	2,847,400	100	2,469,300	100	1,700,775	100	2,225,090	100	2,363,940	100	2,865,914	100	3,541,515	100	2,573,381.16	100

ที่มา : (สหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ์ จำกัด, 2524 - 2530)

ตารางที่ 6 การจำแนกตามผู้ขายเงินกู้ระยะปานกลาง ปี 2524 - 2530

หน่วย : บาท

รายการ	2524		2525		2526		2527		2528		2529		2530	
	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ
ปลูกและซ่อมแซมโรงเรือน	-	-	41,900	0.65	39,000	2.41	45,600	1.59	95,950	3.15	126,300	3.80	229,250	5.74
ซื้อเครื่องสูบน้ำและอุปกรณ์	218,750	4.10	122,200	1.90	57,350	3.26	-	-	18,050	0.59	2,850	0.09	52,250	1.00
ซื้อรถไถนาและอุปกรณ์	2,999,900	55.91	3,263,500	50.69	651,250	34.90	781,650	17.30	304,000	9.98	341,300	7.26	513,450	9.84
ซื้อสัตว์และพาหนะ	796,450	14.41	558,600	8.68	140,600	7.90	195,200	6.82	123,950	4.07	240,900	7.25	219,450	4.21
ซื้อที่ดิน	558,200	11.01	972,100	13.54	155,750	8.75	234,500	10.29	164,350	5.40	527,250	15.88	661,150	12.68
ปรับปรุงประเมินที่ดิน	468,350	8.79	1,196,000	18.58	666,050	7.42	1,378,150	48.14	2,186,900	71.81	2,016,400	60.72	3,008,550	57.68
ค่าซ่อมรถไถ	-	-	-	-	11,400	0.64	-	-	-	-	-	-	33,250	0.64
ซื้ออุปกรณ์เพื่อเลี้ยงสัตว์	-	-	-	-	-	-	24,700	0.86	-	-	-	-	-	-
ชำระหนี้สินเดิม	41,950	0.90	62,700	0.97	-	-	-	-	-	-	-	-	112,100	2.15
ค่าหุ้น	267,000	5.00	322,000	5.00	88,800	4.99	143,200	5.00	152,300	5.00	166,100	5.00	-	-
รวม	5,339,600	100	1,773,000	100	2,963,000	100	3,945,500	100	3,321,000	100	3,321,300	100	5,215,550	100

ที่มา : (แผนกรณการเกษตรสหภาพโพธิ์ จำกัด 2524-2530)

มาคือ ทุ้เพื่อปรับปรุงที่ดินเป็นจำนวนเงิน 1,196,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.58 ในปี 2526 - 2528 สมาชิกทุ้เงิน เพื่อปรับปรุงบุกเบิกที่ดินมากเป็นอันดับแรกเป็นเงิน 666,050 บาท คิดเป็น ร้อยละ 37.42 จำนวน 1,378,150 บาท คิดเป็นร้อยละ 48.14 และจำนวน 2,186,900 บาท คิดเป็นร้อยละ 71.81 ตามลำดับ รองลงมาคือ ทุ้เพื่อซื้อรถไถนาและอุปกรณ์ เป็นเงิน 621,250 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.90 จำนวน 781,650 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.20 และ 304,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.98 ตามลำดับ ในปี 2529 - 2530 สมาชิกทุ้เงินเพื่อปรับปรุงบุกเบิกที่ดินเป็นเงิน 2,016,400 บาท คิดเป็นร้อยละ 60.72 และจำนวน 3,008,550 บาท คิดเป็นร้อยละ 57.68 ตามลำดับ รองลงมาคือ ทุ้เงินเพื่อซื้อที่ดินเป็นเงิน 527,250 บาท คิดเป็นร้อยละ 15.88 และจำนวน 661,150 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.68 ตามลำดับ

เงินรับฝาก

ทุนดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ส่วนหนึ่งมาจากเงินฝากของ สมาชิกทั้งประเภทเงินฝากออมทรัพย์ และเงินฝากประจำ จากตารางที่ 7 จะเห็นได้ว่าในรอบ 8 ปีที่ผ่านมาสหกรณ์ได้รับ เงินฝากจากสมาชิกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นคือ ในปี 2523 สหกรณ์ได้รับเงินฝาก รวม 351,018.01 บาท ในปี 2530 สหกรณ์ได้รับเงินฝากรวม 904,100.42 บาท จะมีเพียง ในปี 2527 ที่สหกรณ์ได้รับเงินฝากจากสมาชิกน้อยผิดปกติคือ ได้รับเพียง 265,142.52 บาท เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจของสมาชิกเอง ในระหว่างปี 2523 - 2530 มีอีกกรณีหนึ่งที่น่าสนใจคือ เงินฝากประจำเพิ่มขึ้นมากกว่าเงินฝากออมทรัพย์ ในปี 2523 สหกรณ์ได้รับเงินฝากออมทรัพย์ 191,236.96 บาท คิดเป็นร้อยละ 54.48 ได้รับเงินฝากประจำ 159,781.05 บาท คิดเป็น ร้อยละ 45.52 ในปี 2530 สหกรณ์ได้รับเงินฝากออมทรัพย์ 230,423.36 คิดเป็นร้อยละ 25.49 ได้รับเงินฝากประจำ 606,981.17 บาท คิดเป็นร้อยละ 67.13 เงินฝากออมทรัพย์ และเงิน ฝากประจำโดยเฉลี่ย 8 ปีแล้ว เป็นเงิน 264,605.72 บาท คิดเป็นร้อยละ 45.77 และจำนวน 305,131.14 คิดเป็น 52.79 ตามลำดับ การเพิ่มขึ้นของเงินฝากประจำนี้แสดงให้เห็นถึงความ มั่นใจของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์. และแสดงถึงฐานะของสมาชิกเองที่มีฐานะดีขึ้นมีเงิน เหลือฝาก ประจำมากขึ้น

แนวโน้มการฝากเงินของสมาชิกที่สูงขึ้น. ย่อม เป็นผลดีทั้งทางด้านสมาชิกและสหกรณ์ คือ สมาชิกสามารถลงทุนหาประโยชน์ในสหกรณ์ของตนเอง และสหกรณ์มีทุนดำเนินงานมากขึ้น

การจัดหาสินค้ามาจำหน่าย (ธุรกิจซื้อ)

สหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ได้จัดหาสินค้าและปัจจัยการผลิตมาจำหน่าย ได้แก่ บัญ อาหารสัตว์ ข้าวสาร น้ำตาล นับว่าเป็นหน้าที่สำคัญของสหกรณ์การเกษตร ทั้งนี้เพื่อ อำนวยความสะดวกและลดต้นทุนในการผลิตให้แก่สมาชิกอีกด้วย. เป็นทางหนึ่งในหลาย ๆ ทางที่จะ เพิ่มรายได้แก่สมาชิก ขณะเดียวกันก็เป็นการเพิ่มธุรกิจแก่สหกรณ์ด้วย จากตารางที่ 8) ในระหว่าง ปี 2523 - 2530 สมาชิกได้ซื้อบุนยมากเป็นอันดับแรก แต่มีแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ สาเหตุเพราะ สมาชิกไม่สามารถชำระค่าบุนยได้ตามกำหนดเวลา โดยจะส่ง เกิดได้จากดอกเบี้ยค่ารับพันกำหนด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 7 การรับฝากเงินของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด แยกตามประเภท ปี 2523 - 2530

ปี พ.ศ.	ออมทรัพย์			ประจำ			เงินฝากสัจจะออมทรัพย์			รวม		
	ราย	บาท	%	ราย	บาท	%	ราย	บาท	%	ราย	บาท	%
2523	419	191,236.96	54.48	23	159,781.05	45.52				412	351,018.01	100
2524	416	485,386.15	71.03	25	197,981.05	28.97				441	683,367.20	100
2525	389	317,538.91	42.42	58	431,036.05	57.58				447	748,574.96	100
2526	349	147,494.06	34.77	34	276,658.65	65.23				383	424,153.01	100
2527	354	150,894.47	56.91	22	114,248.05	43.09				376	265,142.52	100
2528	369	336,388.02	48.39	60	358,805.39	51.61				429	695,193.41	100
2529	385	257,483.80	46.55	62	295,557.69	53.44				447	553,041.49	100
2530	384	230,432.36	25.49	76	606,981.17	67.13	3	66,695.89	7.38		904,100.42	100
รวม		2,116,845.73			2,441,049.1						4,624,590.87	
เฉลี่ย		264,605.72	45.77		305,131.14	52.79		8,336.99	1.44		578,073.86	100

ที่มา : (สหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด, 2523 - 2530)

ตารางที่ 8 ภารกิจชื่อของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ปี 2523 - 2530

รายการ	2523		2524		2525		2526	
	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ
ปุ๋ย	7,518,940.00	87.01	6,348,356.00	85.20	4,772,633.00	89.99	3,362,467.50	96.26
วัสดุการเกษตร	0.00	0.00	207,710.00	2.79				
ยาปราบศัตรูพืช	65.00	0.00	-	-				
อาหารสัตว์	15,567.00	0.18	-	-				
น้ำตาลทราย	82,108.50	0.95	-	-				
ข้าวสาร	921,017.53	10.66	669,447.35	8.98	74,648.50	1.41		
สินค้าทั่วไป	0.00	0.00	5,956.09	0.08				
ดอกเบี้ยปรับพันกำหนด	104,063.98	1.20	219,577.27	2.95	455,961.48	8.60	130,702.65	3.74
หนี้สูญลูกหนี้การค้ารับคืน								
ค่าขนส่งปุ๋ย								
รายได้ค่าบริการปุ๋ย								
รวม	8,641,762.01	100	7,451,046.79	100	5,303,242.98	100	3,493,170.15	100

ที่มา : (สหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด, 2523 - 2530)

ตารางที่ 8 (ต่อ)

รายการ	2527		2528		2529		2530	
	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ
บู่	1,075,125.00	74.49	1,168,200.00	79.40	1,030,530.00	74.54	1,492,273.00	63.01
วัสดุการเกษตร								
ยาปราบศัตรูพืช								
อาหารสัตว์								
น้ำตาลทราย								
ข้าวสาร					12,590.00	0.91	69,164.00	2.92
สินค้าทั่วไป								
ดอกเบี้ยปรับผันกำหนด	368,096.86	15.51	266,069.18	18.09	317,017.65	22.93	729,379.02	30.80
หนี้สูญลูกหนี้การค้ารับคืน			36,946.26	2.51	18,932.00	1.37	60,000.00	2.53
ค่าขนส่งบู่					2,370.00	0.18		
รายได้ค่าบริการบู่					1,029.00	0.07	17,280.00	0.73
รวม	1,443,221.86	100	1,471,215.43	100	1,382,468.65	100	2,368,096.02	100

ที่มา : (สหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด, 2523 - 2530)

ชำระที่มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี และเป็นรายได้ที่สำคัญรายได้หนึ่งของสหกรณ์ สหกรณ์จึงนำบัญชีมาขายให้แก่สมาชิกน้อยลง

ในปี 2523 - 2530 สหกรณ์ขายบัญชีให้สมาชิกจำนวน 7,518,940.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 87.01 จำนวน 6,348,356.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 85.20 จำนวน 4,772,633.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 89.90 จำนวน 3,362,467.50 บาท คิดเป็นร้อยละ 96.26 จำนวน 1,075,125.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 74.49 จำนวน 1,168,200.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 79.40 จำนวน 1,030,530.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 74.54 และจำนวน 1,492,273.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 63.01 ตามลำดับ ในปี 2523 - 2530 สหกรณ์ได้รับดอกเบี้ยค่าปรับพันกำหนดดังนี้ จำนวน 104,063.98 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.20 จำนวน 219,577.27 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.95 จำนวน 455,961.48 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.6 จำนวน 130,702.65 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.74 จำนวน 368,096.86 บาท คิดเป็นร้อยละ 25.51 จำนวน 266,069 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.09 จำนวน 317,017.65 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.93 และจำนวน 729,379.02 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.80 ตามลำดับ

จากตารางจะพบว่าสหกรณ์ดำเนินธุรกิจซื้อที่มีปริมาณน้อยเกินไป สหกรณ์ควรที่จะเพิ่มธุรกิจซื้อ เช่น วัสดุการเกษตร ยาปราบศัตรูพืช ข้าวสาร เพื่อบริการสมาชิกช่วยเหลือสมาชิกให้สามารถซื้อได้ในราคาถูกกว่าท้องตลาด

รายได้

รายได้ของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ที่สำคัญมีอยู่ 4 รายการคือ

1. รายได้จากธุรกิจเครดิต
2. รายได้จากธุรกิจซื้อ
3. รายได้จากธุรกิจขาย
4. รายได้อื่น ๆ เช่น ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร, ค่าธรรมเนียมแรกเข้า, หนี้สูญรับคืน

จากตารางที่ 9 รายได้ของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ในปี 2523 - 2526 สหกรณ์มีรายได้จากธุรกิจซื้อมากเป็นอันดับแรก เป็นเงิน 8,641,762.01 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.85 จำนวน 1,451,046.79 บาท คิดเป็นร้อยละ 67.21 จำนวน 5,303,242.98 บาท คิดเป็นร้อยละ 62.62 และจำนวน 3,493,170.15 บาท คิดเป็นร้อยละ 43.53 ตามลำดับ รองลงมาคือ รายได้จากธุรกิจเครดิต เป็นเงิน 1,886,801.81 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.58 จำนวน 2,351,701.72 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.21 จำนวน 2,752,527.48 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.50 และจำนวน 3,468,817.52 บาท คิดเป็นร้อยละ 43.23 ตามลำดับในปี 2527 - 2530 สหกรณ์มีรายได้จากธุรกิจเครดิตมากเป็นอันดับแรก เป็นเงิน 3,460,596.27 บาท คิดเป็นร้อยละ 68.58 จำนวน 2,987,696.84 บาท คิดเป็นร้อยละ 67.67 และจำนวน 2,631,

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

531.05 บาท คิดเป็นร้อยละ 51.75 ตามลำดับ รองลงมาคือ รายได้จากธุรกิจซื้อ เป็นเงิน 1,443,221.86 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.93 จำนวน 1,471,215.43 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.02 จำนวน 1,382,468 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.31 และ 2,368,096.02 บาท คิดเป็นร้อยละ 46.57 ตามลำดับ

จะเห็นได้ว่าสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ระหว่างปี 2523 - 2530 มีรายได้หลักจากธุรกิจซื้อเฉลี่ย 8 ปี เท่ากับ 3,944,277.99 บาท คิดเป็นร้อยละ 54.69 รองลงมาได้แก่ รายได้จากธุรกิจเครดิตเฉลี่ย 8 ปี เท่ากับ 2,862,601.86 บาท คิดเป็นร้อยละ 39.69 นอกจากนี้เป็นรายได้จากธุรกิจขายคิดเป็นร้อยละ 4.16 รายได้อื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 1.42 ตามลำดับ อย่างไรก็ตามแนวโน้มสำหรับ 4 ปีหลังคือ ปี 2527 - 2530 รายได้หลักจะมาจากธุรกิจเครดิตคิดเป็นร้อยละ 69.36, 68.58, 67.67, 51.75 ตามลำดับ รองลงมาจะเป็นรายได้จากธุรกิจซื้อคิดเป็นร้อยละ 28.93, 30.02, 31.31, 46.57 ตามลำดับ สำหรับรายได้อื่นมีแนวโน้มลดลง มีเพียงปี 2525 ที่มีรายได้อื่น ๆ สูงผิดปกติสาเหตุเนื่องมาจากได้รับเงินหนี้สูญรับคืน สินค้าขาดบัญชีรับชดใช้ เป็นเงิน 277,985.50 บาท

ค่าใช้จ่ายของสหกรณ์

ค่าใช้จ่ายของสหกรณ์แบ่งออกได้เป็นค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจ และค่าใช้จ่ายดำเนินงาน ค่าใช้จ่ายของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ส่วนหนึ่งได้แก่ ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน เช่น เงินเดือนและค่าจ้าง เบี้ยเลี้ยงพาหนะ ดอกเบี้ยจ่ายเงินรับฝาก ค่าใช้จ่ายประชุมใหญ่ ค่าน้ำ - ค่าไฟ ค่าเครื่องเขียนแบบพิมพ์

จากตารางที่ 10 แสดงค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสหกรณ์ซึ่งส่วนใหญ่สหกรณ์มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่สำคัญคือ เงินเดือนและค่าจ้าง ค่าเบี้ยเลี้ยงพาหนะ ดอกเบี้ยจ่ายเงินรับฝาก ค่าเสื่อมราคาทรัพย์สิน ค่าเครื่องเขียนแบบพิมพ์ เปรียบเทียบปี 2523 กับปี 2530 ค่าเงินเดือนและค่าจ้าง 105,450.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.74 เพิ่มขึ้นเป็น 135,560.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.13 ค่าเบี้ยเลี้ยงพาหนะ 71,622.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 20.88 ลดลงเป็น 61,152.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.50 ดอกเบี้ยจ่ายเงินรับฝาก 48,760.35 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.22 เพิ่มขึ้นเป็น 52,007.40 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.33 ค่าเสื่อมราคาทรัพย์สิน 8,379.79 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.44 เพิ่มขึ้นเป็น 101,427.69 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.04 จะเห็นว่าค่าใช้จ่ายดำเนินงานมีแนวโน้มสูงขึ้นมากกว่าที่จะมีแนวโน้มลดลง และมีบางปีที่มีค่าใช้จ่ายดำเนินงานสูงผิดปกติคือ ปี 2526 มีค่าเงินเดือนและค่าจ้าง 179,290.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 44.45 มีค่าใช้จ่ายในการประชุมใหญ่ 30,260.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.50 ทั้งนี้เนื่องจากปีนี้สหกรณ์มีธุรกิจมาก และมีความต้องการให้สมาชิกเข้าร่วมประชุมใหญ่มาก ๆ สำหรับในปี 2529 มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสูงผิดปกติเนื่องจากมีค่าใช้จ่ายในการเปิดสำนักงานใหม่ 46,691.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.65 และมีค่าเพื่อหนี้สูญเพิ่มขึ้นมา 71,660.30 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.82

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 9 รายได้ของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ์ จำกัด

รายการ	2523		2524		2525		2526	
	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ
ธุรกิจเครดิต	1,886,801.81	17.58	2,351,701.72	21.21	2,752,587.48	32.50	3,468,817.52	43.23
ธุรกิจซื้อ	8,641,762.01	80.54	7,451,046.79	67.21	5,303,242.98	62.62	3,493,170.15	43.53
ธุรกิจขาย	151,955.71	1.42	1,242,384.80	11.21			951,545.37	11.86
รายได้อื่น	48,853.22	0.46	40,819.74	0.37	392,362.57	4.63	110,961.58	1.38
ข้อผิดพลาดทางบัญชี					20,669.08	0.25		
รวม	10,729,372.75	100.00	11,085,953.05	100.00	8,468,802.11	100.00	8,024,494.62	100.00

ที่มา : (สหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ์ จำกัด, 2523 - 2530)

ตารางที่ 9 (ต่อ)

รายการ	2527		2528		2529		2530		เฉลี่ย	
	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ
ธุรกิจเครดิต	3,460,596.27	69.36	3,361,142.19	68.58	2,987,696.84	67.67	2,631,531.05	51.75	2,662,601.86	39.69
ธุรกิจซื้อ	1,443,221.86	28.93	1,471,215.43	30.02	1,382,468.65	31.31	2,368,096.02	46.57	3,944,277.99	54.69
ธุรกิจขาย	-	-	-	-	-	-	56,359.00	1.11	300,280.61	4.16
รายได้อื่น	85,217.16	1.71	68,472.26	1.40	45,121.70	1.02	28,727.47	0.56	102,566.96	1.42
ข้อผิดพลาดทางบัญชี									2,583.64	0.04
รวม	4,989,035.29	100.00	4,900,829.88	100.00	4,415,287.19	100.00	5,084,713.54	100.00	7,212,311.01	100.00

ที่มา : (สหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ์ จำกัด, 2523 - 2530)

ตารางที่ 10 ค่าใช้จ่ายดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ์ จำกัด แยกตามประเภท

(หน่วย : บาท)

รายการ	2523		2524		2525		2526		2527		2528		2529		2530	
	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ
เงินเดือนและค่าจ้าง	105,450.00	30.74	126,790.00	38,965	179,290.00	44.45	144,000.48	42.19	150,650.00	53.18	111,845.00	33.42	125,330.00	25.92	135,560.00	32.13
เงินช่วยค่าครองชีพ	14,200.00	4.14	10,800.00	3.32												
ค่าเช่าสิ่งของพาหนะ	71,622.00	20.89	89,035.00	27.06	93,703.00	23.23	61,871.00	18.13	40,416.00	17.09	52,585.00	15.71	82,234.00	17.00	61,152.00	14.50
เงินบริจาคการกุศล	1,700.00	0.50	5,847.00	1.80	170.00	0.04	500.00	0.15	500.00	0.18	200.00	0.06	1,000.00	0.21	1,100.00	0.26
ค่ารับรอง	643.00	0.19	1,652.00	0.51	3,663.00	0.91	2,945.00	0.86	42.00	0.01	40.00	0.01	90.00	0.02	50.00	0.01
ค่าเครื่องเขียนแบบพิมพ์	21,227.00	6.19	10,827.50	3.33	13,452.05	3.33	8,623.36	2.53	9,360.49	3.30	11,772.00	3.52	12,170.95	2.52	12,309.52	2.92
ค่าใช้จ่ายค่าเดินทาง	3,700.00	1.08					9,500.00	2.78								
ค่าซ่อมแซมบำรุงรักษา																
ทรัพย์สิน	1,547.00	0.45	4,280.00	1.31	1,425.00	0.35	9,676.50	2.83								
ค่าน้ำ-ค่าไฟ	2,037.80	0.61	3,370.96	1.04	4,037.91	1.02	4,065.75	1.19	4,155.20	1.47	4,316.57	1.47	5,635.00	1.16	5,590.16	1.32
ค่าน้ำหนักเจ้าหน้าที่	13,575.00	3.96	13,980.00	4.29					12,170.00	4.30	29,120.00	8.70	19,840.00	4.10	8,600.00	2.06
ดอกเบี้ยจ่ายเงินรับฝาก	48,760.35	14.22	31,827.22	9.79	42,125.63	10.44	60,305.63	17.67	16,838.14	5.90	21,590.27	6.45	35,708.67	7.38	52,007.40	12.33
ค่าขนส่งราคาทรัพย์สิน	0,379.79	2.44	9,420.66	2.59	3,826.66	2.44	11,647.67	3.41	14,737.35	5.20	13,805.75	4.13	40,552.86	10.04	101,427.69	24.04
ค่าใช้จ่ายประชุมใหญ่	26,034.00	7.59	3,449.50	1.06	30,260.00	7.50	5,500.00	1.61	5,216.00	1.84	6,169.00	1.84	8,279.00	1.71	4,654.00	1.10
เงินสวัสดิการพนักงาน			2,431.00	0.75	4,777.00	1.18	1,895.00	0.56	1,422.00	0.50	1,060.00	0.32	2,211.00	0.46	3,149.00	0.75
ค่าครองชีพสำนักงาน					566.00	0.14	1,959.00	0.57			1,105.00	0.33				
ค่าภาษีดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร									4,110.40	1.45	977.62	0.29	2,442.12	0.51		
ค่าตอบแทน											1,000.00	0.30				
ค่าเผื่อน้ำหนักค่าเช่าจางค้างรับ											51,750.00	15.46				
ค่าเผื่อน้ำหนักค่าขนข้าวอัตรารอเรียกคืน											19,916.30	5.95				
ค่าใช้จ่ายหนี้เปิดสำนักงาน													45,491.00	9.65		
ค่าเผื่อน้ำหนัก													71,660.30	14.82		
ค่าภาษีบำรุงท้องที่															2,491.00	0.59
ค่าใช้จ่ายสิ่งจะออกมาทรัพย์สิน															7,581.00	1.90
ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	24,043.45	7.01	13,662.75	4.20	30,015.75	7.96	18,852.05	5.52	15,644.00	5.52	7,108.25	2.12	7,286.00	1.51	16,547.37	3.92
รวม	342,379.33	100	325,323.53	100	403,372.00	99.99	341,340.43	100	283,262.38	99.99	334,653.31	100	487,574.07	100	421,061.14	100

ที่มา : สหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ์ จำกัด, 2523 - 2530

สรุปได้ว่าค่าใช้จ่ายดำเนินงานมีแนวโน้มสูงขึ้น เนื่องจากปริมาณธุรกิจของสหกรณ์เพิ่มมากขึ้น และการดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยดูจากกำไรสุทธิในตารางที่ 1

อัตราส่วนการเงิน (Financial Ratio)

เป็น เครื่องมือทางการเงินที่จะใช้หลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์และประเมินผลความสามารถของการบริหารเงินทุนที่กิจการมีอยู่ เกิดจากการเปรียบเทียบโดยนำรายการที่ปรากฏอยู่ในงบการเงินสำหรับระยะเวลาหนึ่งมาสัมพันธ์กันในรูปแบบของสัดส่วน หรืออัตราร้อยละอันจะช่วยในการตัดสินใจของผู้ที่สนใจหรือเกี่ยวข้องกับกิจการนั้น เนื่องจากการวิเคราะห์นี้จะชี้ช่วงรอยบางสิ่ง ทำให้ผู้วิเคราะห์เห็นอะไรบางอย่างที่สามารถหาข้อเท็จจริงได้ ผู้วิเคราะห์ฐานะการเงินจึงเปรียบเสมือนนักสืบผู้วิเคราะห์จึงนิยมใช้อัตราส่วนหลายประเภทในการวิเคราะห์หาข้อเท็จจริง ซึ่งการคำนวณอัตราส่วนทางการเงินไม่ใช่เรื่องยุ่งยากซับซ้อน เนื่องจากมีสูตรที่ใช้ในการคำนวณอยู่แล้ว แต่การจะนำผลลัพธ์ที่คำนวณได้มาใช้ประโยชน์เป็นเรื่องยุ่งยากมาก ผู้ใช้จะต้องเข้าใจความเป็นมาของอัตราส่วนแต่ละอัตราส่วน ปัจจัยต่าง ๆ ที่แฝงอยู่ในอัตราส่วนนั้น ๆ การใช้ประโยชน์จากอัตราส่วนต้องอาศัยการแปลความ ความชำนาญและไหวพริบของผู้วิเคราะห์

อัตราส่วนทางการเงินนั้นจะใช้ประโยชน์ได้มาก เมื่อนำมาแปลความและอาศัยการเปรียบเทียบ ซึ่งกระทำได้ 3 รูปแบบคือ

1. เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานของประเทศ
2. เปรียบเทียบกับกิจการที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจเดียวกัน
3. เปรียบเทียบกับอัตราส่วนในอดีตของกิจการนั่นเอง

สำหรับการศึกษาครั้งนี้ จะเปรียบเทียบกับกิจการที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจเดียวกันคือ สหกรณ์ขนาดใหญ่ในเขตเศรษฐกิจการเกษตรที่ 2 สำหรับการจัดว่าสหกรณ์ไหนเป็นสหกรณ์ขนาดใดนั้น มีเกณฑ์วัดดังนี้

1. สหกรณ์ขนาดเล็ก ทุนดำเนินงานต่ำกว่า 5 ล้านบาท
2. สหกรณ์ขนาดกลาง ทุนดำเนินงานเกินกว่า 5 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 15 ล้านบาท
3. สหกรณ์ขนาดใหญ่ ทุนดำเนินงานเกินกว่า 15 ล้านบาท

สหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด เป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่อยู่ในเขตเศรษฐกิจการเกษตรที่ 2 มีการเปรียบเทียบกับกิจการที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจเดียวกัน ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 อัตราส่วนทางการเงินมาตรฐานของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

อัตราส่วน	เกณฑ์กลุ่ม เขต 2
อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (ต่อ 1)	1.46
อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน (ต่อ 1)	2.47
อัตราส่วนการหมุนของสินทรัพย์ทั้งสิ้น (รอบ)	0.31
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ร้อยละ)	3.42
อัตรากำไรสุทธิ (ร้อยละ)	10.97
อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ร้อยละ)	11.50

การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์

การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ สามารถแบ่งการวิเคราะห์ออก เป็น 4 ประเภทดังนี้

1. วิเคราะห์อัตราส่วนสภาพคล่อง (Liquidity Ratio)
2. วิเคราะห์อัตราส่วนการเป็นหนี้ (Leverage Ratio)
3. วิเคราะห์อัตราส่วนประสิทธิภาพ (Efficiency Ratio)
4. วิเคราะห์อัตราส่วนกำไร (Profitability Ratio)

1. วิเคราะห์อัตราส่วนสภาพคล่อง (Liquidity Ratio) การวิเคราะห์อัตราส่วนสภาพคล่อง ใช้วิเคราะห์ความสามารถในการชำระหนี้สินหมุนเวียนของสหกรณ์ โดยพิจารณาจากทรัพย์สินที่มีสภาพคล่องของสหกรณ์ได้แก่ เงินสด เงินฝากธนาคาร ลูกหนี้ระยะสั้น และทรัพย์สินคงเหลือของสหกรณ์ อัตราส่วนที่ใช้วัดได้แก่

$$\text{อัตราส่วนทุนหมุนเวียน} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}} \quad \text{ต่อ 1}$$

อัตราส่วนที่ใช้เปรียบเทียบ 1.46 : 1

การวิเคราะห์ตามปกติแล้ว พบว่าอัตราที่สูงสูงความคล่องตัวยิ่งมากคือ มีความสามารถในการชำระหนี้สินมาก หรือมีเงินทุนหมุนเวียนในมือสูง เมื่อนำเอาทรัพย์สินหมุนเวียนมาชำระหนี้สินที่เป็นหนี้สินหมุนเวียนแล้วก็ยังคงมีเงินสดในมือเหลืออยู่สำหรับการใช้จ่ายประจำวัน หากพิจารณาให้ลึกซึ้งไปแล้วถ้าอัตราส่วนนี้สูงเกินไป อาจก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับกิจการได้เพราะ ชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์ได้มีทรัพย์สินหมุนเวียนไว้เกินความจำเป็น เช่น อาจถือเงินสดไว้มากเกินไป หรือเงินทุนหมุนเวียนไปจมอยู่ในสินค้าคงเหลือ หรือลูกหนี้มากเกินไป ทั้งนี้จะต้องพิจารณาถึงส่วนประกอบของทรัพย์สินค้าง หรือถ้าเป็นในกรณีที่สหกรณ์มีทรัพย์สินหมุนเวียนที่คาดว่าจะ เปลี่ยนเป็นเงินสด ในรอบการดำเนินงานปัจจุบัน เกือบเท่ากับหนี้สินหมุนเวียนที่ครบกำหนดต้องชำระในงวดปัจจุบัน ถ้าหากสหกรณ์มีการจัดการทางการเงินผิดพลาดคือ มีการเพิ่มหนี้สินหมุนเวียนมากขึ้นก็อาจทำให้สหกรณ์ต้องประสบกับปัญหาการขาดสภาพคล่องได้โดยง่าย

ไม่ว่าการมีเดจทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 12 อัตราส่วนทุนหมุนเวียนของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ปี 2523 - 2530

รายการ ปี พ.ศ.	สินทรัพย์หมุนเวียน (บาท)	หนี้สินหมุนเวียน (บาท)	อัตราส่วน หมุนเวียน	อัตราส่วน มาตรฐาน	ประเมิน ผล
2523	16,989,222.99	11,638,487.90	1.46	1.46	พอดี
2524	24,666,836.93	18,528,685.79	1.33	1.46	ต่ำ
2525	31,567,831.45	24,770,994.63	1.27	1.46	ต่ำ
2526	29,390,503.29	21,276,407.71	1.38	1.46	ต่ำ
2527	27,212,845.77	18,328,035.48	1.48	1.46	สูง
2528	29,580,054.40	19,552,484.28	1.51	1.46	สูง
2529	26,761,452.20	16,276,364.21	1.64	1.46	สูง
2530	26,235,365.55	14,279,759.34	1.84	1.46	สูง
รวม	212,404,112.6	144,651,219.3			
เฉลี่ย	26,550,514.07	18,081,402.42	1.47	1.46	สูง

ที่มา : (สหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด, 2523 - 2530)

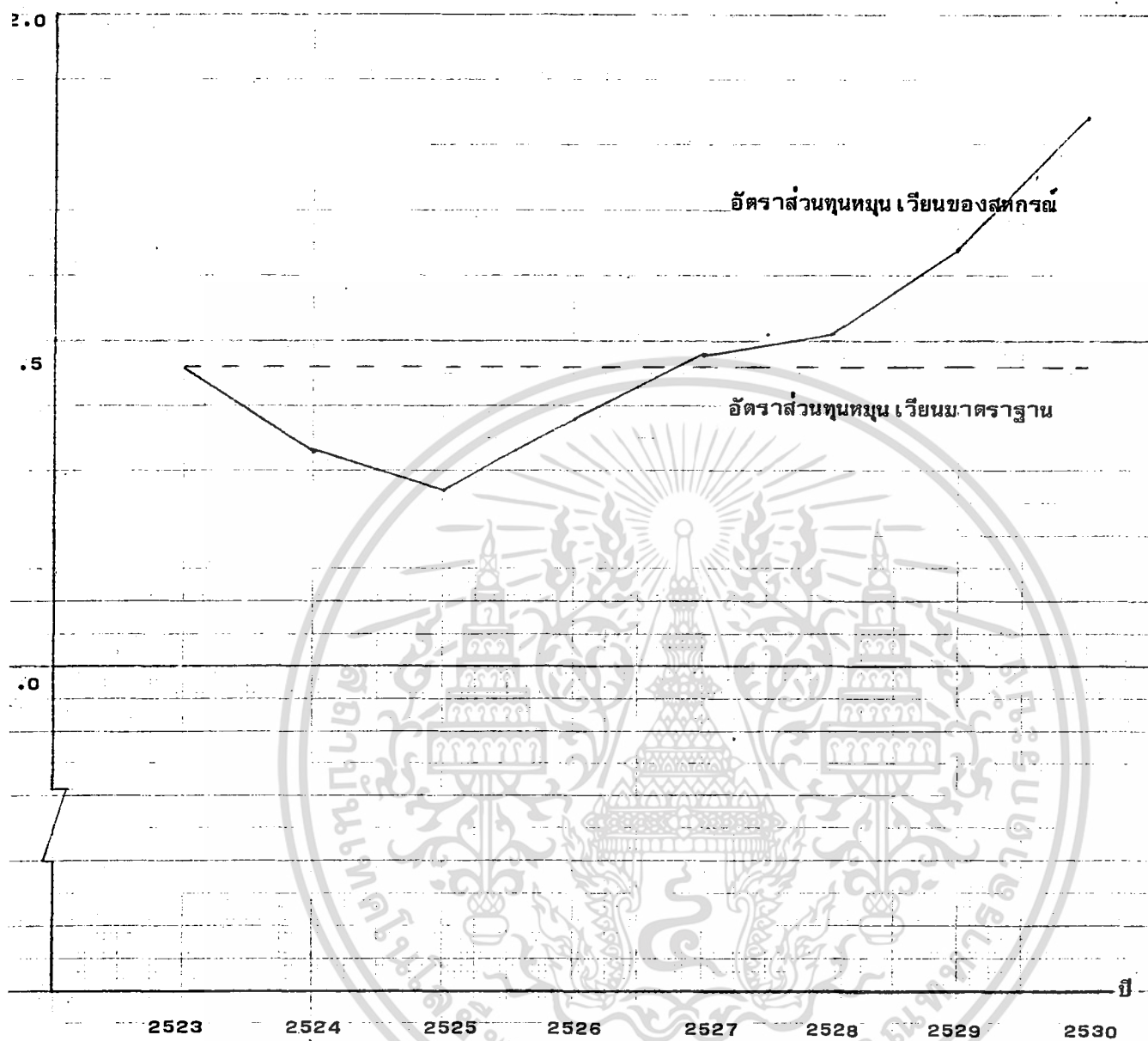
จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นถึงอัตราส่วนทุนหมุนเวียนของสหกรณ์จากผลการวิเคราะห์ในรอบ 8 ปี ตั้งแต่ปี 2523 - 2530 ปรากฏว่ามีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนของสหกรณ์สูงกว่าอัตราส่วนที่ใช้เปรียบเทียบในกลุ่มเดียวกันสูงสุดเท่ากับ 1.84 ในปี 2530/และรองลงมาเท่ากับ 1.64 ในปี 2529 และในปี 2524 - 2526 มีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนต่ำกว่ามาตรฐานต่ำที่สุดเท่ากับ 1.27 ในปี 2525 และอัตราส่วนเฉลี่ยทั้ง 8 ปี เท่ากับ 1.47 หมายความว่าสหกรณ์มีทรัพย์สินหมุนเวียนที่คาดว่าจะเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ในรอบค่า เน้นการปัจจุบันสูงกว่าหนี้สินระยะสั้นที่ครบกำหนดชำระในช่วงปัจจุบัน แต่ก็ควรระวังในเรื่องการบริหารการเงินด้วย เนื่องจากสหกรณ์มีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนสูงกว่าอัตราส่วนทุนหมุนเวียนมาตรฐานเพียงเล็กน้อยเท่านั้น อย่างไรก็ตามระหว่างปี 2527 - 2530 สหกรณ์มีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนมีแนวโน้มสูงขึ้นโดยตลอด และมากกว่าอัตราส่วนมาตรฐาน อันแสดงให้เห็นว่าฐานะการเงินของสหกรณ์ใน 4 ปีหลังสุดนี้ มีสภาพคล่องตัวสูง (ภาพที่ 4)

2. วิเคราะห์อัตราส่วนการเป็นหนี้ (Debt Ratio) เป็นอัตราส่วนที่แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างของเงินทุนของกิจการว่าประกอบด้วยส่วนที่เป็นหนี้สิน กับส่วนที่เป็นทุนอย่างละเท่าใด ซึ่งโครงสร้างของกิจการจะสามารถใช้ประกอบการวิเคราะห์ได้หลายประการคือ

1) ในด้านผู้ให้สินเชื่อสามารถพิจารณาถึงความปลอดภัยในการให้กู้โดยดูจากทุนของสหกรณ์ ถ้าทุนของสหกรณ์มีเพียงเล็กน้อยผู้ให้สินเชื่อก็ต้องรับความเสี่ยงในการให้กู้มาก

2) ในด้านทุนของสหกรณ์และผู้บริหาร ถ้าสหกรณ์จัดหาทุนโดยวิธีการเพิ่มหนี้สิน สหกรณ์ก็จะได้กำไรมากขึ้น แต่ทั้งนี้ต้องมีการควบคุมการลงทุนที่ดีและภาวะเศรษฐกิจเอื้ออำนวย

อัตราส่วนทุนหมุนเวียน

Z' = ย่อช่วง

ภาพที่ 4 แสดงอัตราส่วนทุนหมุนเวียนมาตรฐานและอัตราส่วนทุนหมุนเวียนของสหกรณ์ ปี 2523 - 2530

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อัตราส่วนที่ใช้คือ อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน (Total debts to net worth) เป็นอัตราส่วนระหว่างหนี้สินทั้งสิ้นกับทุนของสหกรณ์ ผลลัพธ์นี้จะได้ออกให้ทราบว่า ณ วันที่ทางบุคลากรกิจการมีหนี้สิน เป็นกี่เท่าของทุนแสดงถึง ความสามารถในการชำระหนี้ระยะยาวว่า สหกรณ์มีทุนของตนเองเพียงพอที่จะชำระหนี้ได้เพียงใด เขียนเป็นสูตรได้ดังนี้

$$\text{อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน} = \frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของสหกรณ์}} \quad \text{ต่อ } 1$$

$$\text{อัตราส่วนที่ใช้เปรียบเทียบ} \quad 2.47 : 1$$

จากตารางที่ 13 แสดงให้เห็นถึงอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนของสหกรณ์การเกษตรศรีมหา-
 โพนี จำกัด สูงสุดในปี 2525 คือเท่ากับ 3.68 ต่อ 1 รองลงมาเท่ากับ 3.09 ต่อ 1 ในปี 2524
 และ 2.64 ต่อ 1 ในปี 2526 ซึ่งทั้ง 3 ปีนี้สูงกว่ามาตรฐานหมายความว่า เจ้าหนี้ของสหกรณ์
 มีจำนวน 3.68 บาท จำนวน 3.09 บาท และจำนวน 2.64 บาท ตามลำดับ จะมีทุนของสหกรณ์
 เองคุ้มครองหนี้จำนวนนี้อยู่ 1 บาท ในปี 2525 ความสามารถในการใช้หนี้ของปีนี้มีความสามารถ
 ต่ำสุด และต่อมาสหกรณ์ดำเนินงานได้ผลดีคือ ในปี 2530 หนี้ 1.140บาท มีทุนคุ้มครองหนี้ 1
 บาท และจากการเฉลี่ยทั้ง 8 ปี สหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพนี จำกัด มีอัตราส่วนการเป็นหนี้
 2.12 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน สรุปสหกรณ์การเกษตรสามารถดำเนินงานได้ผลดีขึ้นตามลำดับ
 โดยเฉพาะตั้งแต่ปี 2525 ถึง 2530 สหกรณ์สามารถทำให้หนี้สินต่อทุนลดลงมาตลอดทุกปีตั้งแต่
 3.68 ต่อ 1 เหลือเพียง 1.14 ต่อ 1 ในปีแรก ๆ อาจเป็นอันตรายต่อเจ้าหนี้และสหกรณ์คือ
 เมื่อเลิกกิจการแล้ว เจ้าหนี้อาจจะได้รับการชำระหนี้ไม่ครบจำนวน หรือถ้าสหกรณ์มีรายได้ไม่เพียง
 พอก็อาจประสบการขาดทุนได้ง่ายเพราะ ต้องรับภาระในรูปของดอกเบี้ยมาก สหกรณ์จึงได้พิจารณา
 ปรับปรุงแก้ไข โดยการระดมทุนของสมาชิกเพิ่มขึ้น และลดการกู้ยืมบางรายทำให้อัตราส่วนลดลง
 ตามลำดับ แต่ทั้งนี้สหกรณ์ต้องระมัดระวังไม่ให้อัตราส่วนนี้ต่ำเกินไปเพราะ อาจจะมีคนคิดว่า
 เครดิตของสหกรณ์ไม่ดีพอ แล้วยังทำให้การขยายตัวของสหกรณ์เป็นไปอย่างเชื่องช้าเพราะ ไม่มี
 การระดมทุนจากการกู้ยืม (ภาพที่ 5)

3. การวิเคราะห์อัตราส่วนประสิทธิภาพ (Efficiency Ratio) เป็นการวิ-
 เคราะห์ที่เปรียบเทียบประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ของสหกรณ์ ซึ่งอัตราส่วนที่ใช้วัด
 ประสิทธิภาพคือ

3.1 อัตราการหมุนของสินทรัพย์ทั้งสิ้น (Total debts to net worth)
 เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงความสามารถในการใช้สินทรัพย์ทั้งสิ้นของสหกรณ์ว่าอยู่ในระดับสูงต่ำแค่ไหน
 ถ้าอัตราส่วนนี้สูงหรือต่ำแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณของธุรกิจกับขนาดของสินทรัพย์
 นี้มีอยู่โดยปกติ ถ้าอัตราการหมุนเวียนนี้มีอัตราสูงแสดงว่า ความสามารถของกิจการมีประสิทธิภาพ
 ในการบริหารเงินทุน ถ้าต่ำก็แสดงว่าประสิทธิภาพยังไม่ดี เขียนเป็นสูตรได้ดังนี้

$$\text{อัตราการหมุนของสินทรัพย์ทั้งสิ้น} = \frac{\text{ยอดรวมรายได้ทั้งสิ้น}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \quad \text{รอบ}$$

$$\text{อัตราส่วนที่ใช้เปรียบเทียบ} \quad 0.31 \quad \text{รอบ}$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

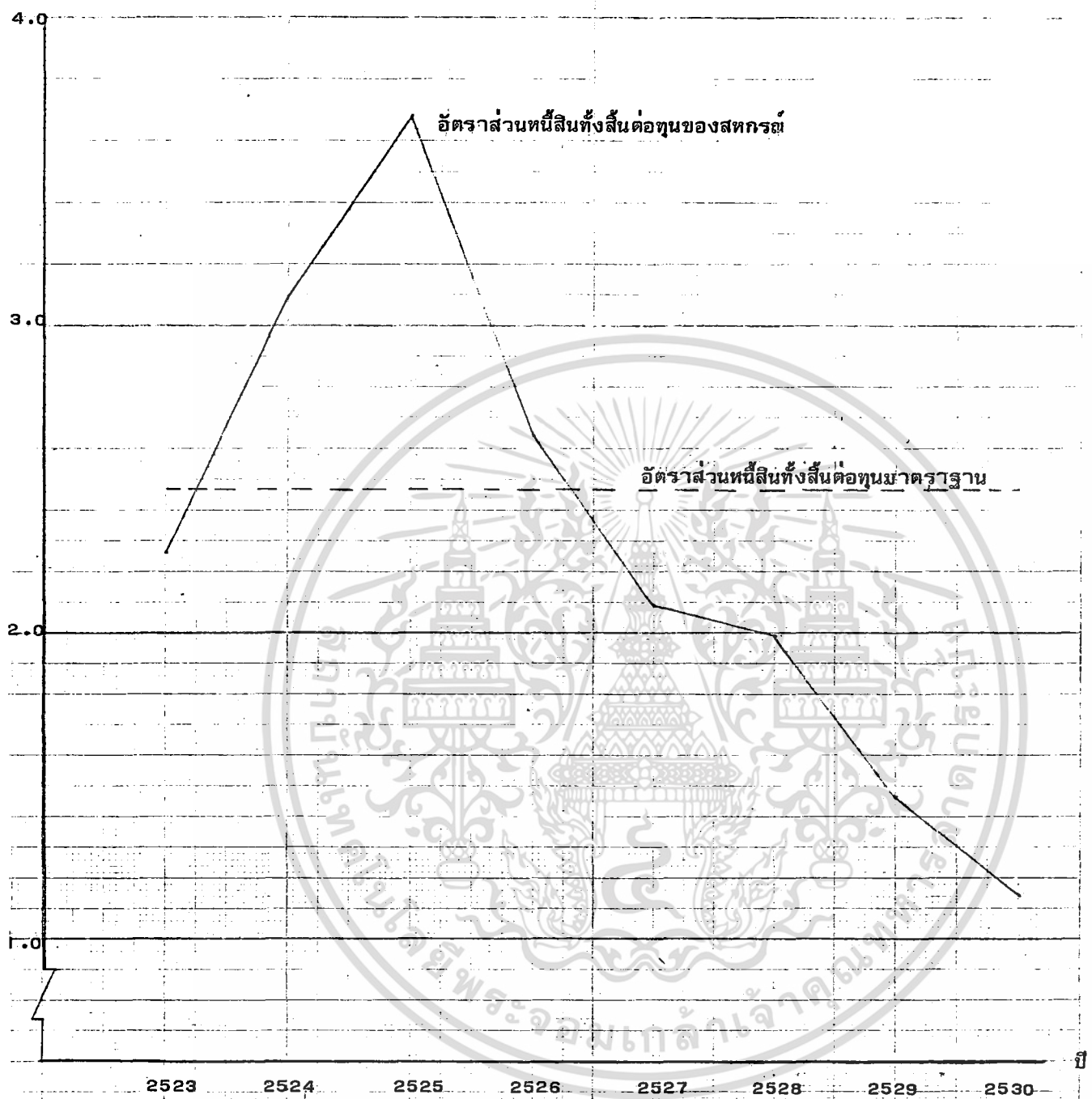
ตารางที่ 13 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุนของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ปี 2523 - 2530

รายการ ปี	หนี้สินทั้งสิ้น	ทุนของสหกรณ์	อัตราส่วนหนี้ สินทั้งสิ้นต่อ ทุน	อัตราส่วน มาตรฐาน (ต่อ 1)	ประเมินผล
2523	12,284,506.95	5,432,495.25	2.26	2.47	ต่ำ
2524	19,197,339.21	6,207,112.68	3.09	2.47	สูง
2525	25,442,613.10	6,903,404.06	3.68	2.47	สูงมาก
2526	21,921,092.93	8,286,010.31	2.64	2.47	สูง
2527	18,925,002.06	9,028,325.72	2.09	2.47	ต่ำ
2528	20,129,176.38	10,188,882.44	1.98	2.47	ต่ำ
2529	16,713,760.31	11,433,345.20	1.46	2.47	ต่ำมาก
2530	14,709,186.88	12,924,674.05	1.14	2.47	ต่ำมาก
รวม	149,322,677.8	70,404,249.71			
เฉลี่ย	18,665,334.73	8,800,531.21	2.12	2.47	ต่ำ

ที่มา : (สหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด, 2523 - 2530)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน

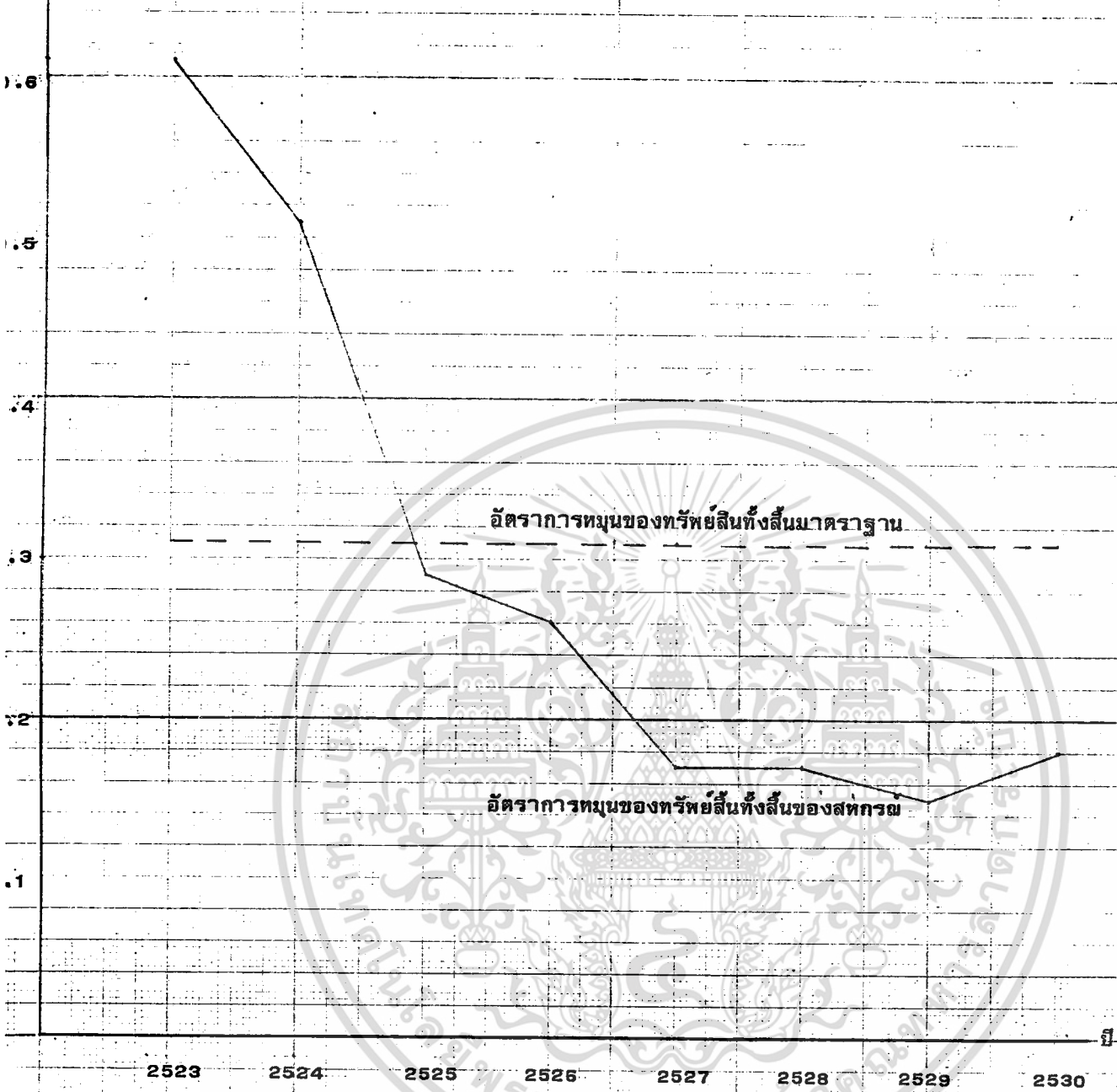
Z = ย่อช่วง

ภาพที่ 5 แสดงอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนมาตรฐานและอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนของสหกรณ์
ปี 2523 - 2530

ตารางที่ 14 อัตราการหมุนของทรัพย์สินทั้งสิ้นของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ปี 2523 - 2530

รายการ / ปี	2523	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	เฉลี่ย
ยอดรวมรายได้ทั้งสิ้น	10,729,372.75	11,085,953.05	8,468,802.11	8,024,494.62	4,989,035.29	4,900,929.88	4,415,289.19	5,084,713.19	7,212,311.05
สินทรัพย์ต้นงวดทั้งสิ้น	-	17,717,002.20	25,404,451.89	32,346,017.16	30,207,103.24	27,953,327.78	30,310,058.82	28,147,105.51	
สินทรัพย์ปลายงวดทั้งสิ้น	17,717,002.20	25,404,451.89	32,346,017.16	30,207,103.24	27,953,327.78	30,310,058.82	28,147,105.51	27,633,860.93	
สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย	17,717,002.20	21,560,727.05	28,875,234.53	31,276,560.20	29,080,215.51	29,135,693.30	29,232,582.17	27,890,483.22	26,846,062.27
อัตราการหมุนของทรัพย์สิน ทั้งสิ้น (รอบ)	0.61	0.51	0.29	0.26	0.17	0.17	0.15	0.18	0.2686
อัตราส่วนมาตรฐาน	0.31	0.31	0.31	0.31	0.31	0.31	0.31	0.31	0.31
ประเมินผล	สูง	สูง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ

ที่มา : (สหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด, 2523 - 2530)

ภาพที่ 6 แสดงอัตราหมุนของทรัพย์สินทั้งสิ้นมาตราฐานและอัตราหมุนของทรัพย์สินทั้งสิ้นของสทกรรม ปี 2523 - 2530

จากตารางที่ 14 อัตราการหมุนของสินทรัพย์ทั้งสิ้นสูงสุดเท่ากับ 0.61 รอบ ในปี 2523 รองลงมาเท่ากับ 0.51 ในปี 2524 แสดงว่าในช่วงระยะเวลาบัญชีในปี 2523 - 2524 สหกรณ์ใช้สินทรัพย์เป็นประโยชน์ในการดำเนินงานได้ 0.76 รอบ และ 0.51 รอบ ตามลำดับ ซึ่งเป็นอัตราที่สูงกว่าอัตราส่วนที่ใช้เปรียบเทียบ สำหรับในช่วงปี 2525 - 2530 สหกรณ์มีอัตราการหมุนของสินทรัพย์ต่ำกว่าอัตราส่วนมาตรฐานและมีแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ และอัตราเฉลี่ยรวมทั้ง 8 ปี เท่ากับ 0.26 ก็ยังต่ำกว่าอัตราส่วนมาตรฐาน ดังนั้นสหกรณ์ควรพิจารณาปรับปรุงโดยเพิ่มปริมาณธุรกิจ (รายได้) หรือไม่ก็ลดสินทรัพย์บางส่วนที่มากเกินไป หรือกระทำสองอย่างพร้อมกัน สรุปได้ว่าอัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ของสหกรณ์มีแนวโน้มลดลง สหกรณ์ต้องหาทางเพิ่มปริมาณธุรกิจ (รายได้) ให้มากขึ้น เช่น ธุรกิจซื้อ ธุรกิจขาย ให้มากขึ้นกว่าที่กระทำอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้อัตราส่วนใกล้เคียงหรือสูงกว่าอัตราส่วนมาตรฐานของกลุ่มเดียวกัน (ภาพที่ 6)

03)

ตารางที่ 14 สินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยทั้งสิ้นของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ปี 2523 - 2530 มีจำนวน 17,717,002.20 บาท จำนวน 21,560,727.05 บาท จำนวน 18,875,234.53 บาท จำนวน 31,276,560.20 บาท จำนวน 29,080,215.51 บาท จำนวน 29,135,633.30 บาท จำนวน 29,232,582.17 บาท และจำนวน 27,890,483.22 บาท ตามลำดับ ปี 2524 สหกรณ์มีสินทรัพย์ทั้งสิ้นถาวรเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากปี 2523 เท่ากับ 3,843,724.85 บาท ปี 2525 สหกรณ์มีสินทรัพย์ทั้งสิ้นถาวรเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากปี 2524 เท่ากับ 7,314,507.48 บาท ปี 2526 สหกรณ์มีสินทรัพย์ทั้งสิ้นถาวรเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากปี 2525 เท่ากับ 2,401,325.67 บาท ปี 2527 สหกรณ์มีสินทรัพย์ทั้งสิ้นถาวรเฉลี่ยลดลงจากปี 2526 เท่ากับ 2,196,344.69 บาท ปี 2528 สหกรณ์มีสินทรัพย์ทั้งสิ้นถาวรเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากปี 2527 เท่ากับ 55,477.79 บาท ปี 2529 สหกรณ์มีสินทรัพย์ทั้งสิ้นถาวรเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากปี 2528 เท่ากับ 96,888.87 บาท ปี 2530 สหกรณ์มีสินทรัพย์ทั้งสิ้นถาวรเฉลี่ยลดลงจากปี 2529 เท่ากับ 1,342,098.95 บาท

3.2 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on total Assets) เป็นอัตราส่วนระหว่างกำไรในการดำเนินงานกับสินทรัพย์ทั้งสิ้น ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นในรอบระยะเวลาบัญชีที่ผ่านมาสหกรณ์มีกำไรจากการดำเนินงานเป็นร้อยละเท่าใดของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ซึ่งอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกิจการ เขียนเป็นสูตรได้ดังนี้

$$\text{อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์} = \frac{\text{กำไรในการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถาวรเฉลี่ย}} \%$$

อัตราส่วนที่ใช้เปรียบเทียบ ร้อยละ 3.42

จากตารางที่ 15 แสดงอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ของสหกรณ์สูงสุดเท่ากับร้อยละ 5.74 ในปี 2530 รองลงมาเท่ากับร้อยละ 5.02 ในปี 2526 และต่ำสุดเท่ากับร้อยละ 1.67 ในปี 2525 อัตราเฉลี่ย 8 ปี เท่ากับร้อยละ 3.93 หมายความว่า ทูน 100 บาท ของทรัพย์สิน

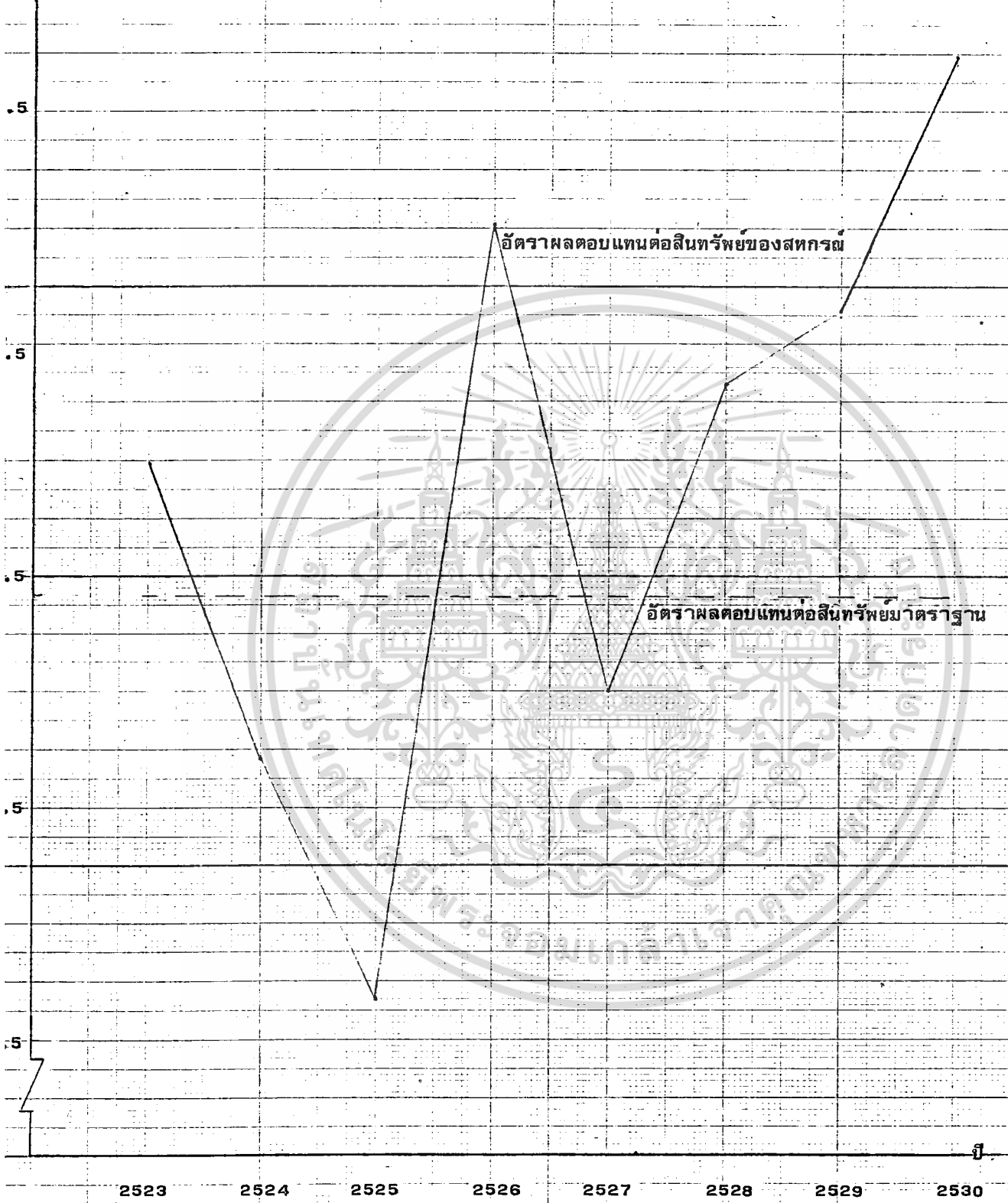
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 15 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ปี 2523 - 2530

รายการ / ปี	2523	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	เฉลี่ย
กำไรในการดำเนินงาน	706,460.29	584,785.53	483,621.34	1,569,960.14	871,860.98	1,261,281.89	1,357,508.59	1,602,038.27	1,054,689.63
สินทรัพย์ต้นงวดทั้งสิ้น	-	17,717,002.20	25,404,451.89	32,346,017.16	30,207,103.24	27,953,327.78	30,318,058.82	28,147,105.51	
สินทรัพย์ปลายงวดทั้งสิ้น	17,717,002.20	25,404,451.89	32,346,017.16	30,207,103.24	27,953,327.78	30,318,058.82	28,147,105.51	27,633,860.93	
สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย	17,717,002.20	21,560,727.05	28,875,234.53	31,276,560.20	29,080,215.51	29,135,693.30	29,232,582.17	27,890,483.22	26,846,062.27
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ร้อยละ)	3.99	2.71	1.67	5.02	3.00	4.33	4.64	5.74	3.93
อัตราส่วนมาตรฐาน	3.42	3.42	3.42	3.42	3.42	3.42	3.42	3.42	3.42
ประเมินผล	สูง	ต่ำ	ต่ำมาก	สูง	ต่ำ	สูง	สูง	สูง	สูง

ที่มา : (สหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด, 2523 - 2530)

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์

Z = ย่อช่วง

ภาพที่ 7 แสดงอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์มาตรฐานและอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ของสหกรณ์

ปี 2523 - 2530 การที่สภาวะไว้สำหรับการทำงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนญาติให้มันไปประโยชน์ด้านการค้า
 งบว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามผลิตแปงเนื้อหา และห้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสาร บุคคลทั้งที่มีการนำไปใช้

ทั้งสิ้น สหกรณ์สามารถใช้ค่าเงินงานเพื่อหากำไรได้ 3.93 บาท ซึ่งเป็นอัตราที่สูงพอสมควรเมื่อเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานที่ใช้เปรียบเทียบ สำหรับสาเหตุที่ในปี 2524 - 2525 และในปี 2527 อัตราส่วนต่ำกว่ามาตรฐานเป็นเพราะกำไรในการดำเนินงานต่ำ และประสิทธิภาพในการใช้ทรัพย์สินต่ำ ในช่วงปีหลัง ๆ ของการดำเนินงานคือ ในปี 2528 - 2530 สหกรณ์มีอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ในช่วงปีหลัง ๆ ของการดำเนินงานคือ ในปี 2528 - 2530 สหกรณ์มีอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์สูงกว่าอัตราส่วนมาตรฐานซึ่งเป็นอัตราส่วนที่น่าพอใจ (ภาพที่ 7)

4. อัตราส่วนวิเคราะห์ผลกำไร (Profitability Ratio) เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดผลตอบแทนที่ได้กับการลงทุนต่าง ๆ ของสหกรณ์ ซึ่งประกอบด้วยอัตราส่วนดังนี้

4.1 อัตรากำไรสุทธิ (Profit margin on sales) เป็นอัตราส่วนระหว่างกำไรสุทธิต่อยอดขายได้ทั้งสิ้น ผลลัพธ์ที่ได้จะบอกให้ทราบว่าในรอบระยะเวลาปีบัญชีที่ผ่านมาสหกรณ์สามารถมีกำไรสุทธิได้ร้อยละเท่าใดของยอดขายได้ หรือในทำนองเดียวกันกับที่วิเคราะห์อัตรากำไรสุทธิ อาจใช้กับกำไรขั้นต้นของสหกรณ์เพื่อดูความเปลี่ยนแปลงของการดำเนินงานหลาย ๆ ปีติดต่อกัน จะแสดงถึงสมรรถภาพในการบริหารงานได้มากขึ้น เช่น ถ้ากำไรขั้นต้นไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงแต่กำไรสุทธิลดลงตลอดระยะเวลาเดียวกัน จะสรุปได้ว่าอาจเกิดจากค่าใช้จ่ายเมื่อเทียบกับยอดขายแล้วสูงขึ้น จึงควรพิจารณาลดค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน และในทางตรงกันข้ามถ้าอัตรากำไรขั้นต้นลดลงตลอดระยะเวลาแสดงว่า อาจเกิดจากต้นทุนสินค้าสูงขึ้น เมื่อเทียบกับยอดขาย อัตรากำไรสุทธิเขียนเป็นสูตรได้ดังนี้

$$\text{อัตรากำไรสุทธิ} = \frac{\text{กำไรสุทธิประจำปี}}{\text{รายได้ทั้งสิ้น}} \%$$

อัตราส่วนที่ใช้เปรียบเทียบ ร้อยละ 10.97

จากตารางที่ 16 แสดงอัตรากำไรสุทธิของสหกรณ์ ซึ่งอัตรากำไรสุทธิสูงสุดเท่ากับร้อยละ 31.38 ในปี 2530 และรองลงมาเท่ากับ 30.31 ในปี 2529 และอัตรากำไรสุทธิต่ำสุดเท่ากับร้อยละ 5.28 ในปี 2524 ซึ่งต่ำกว่าอัตรามาตรฐานเนื่องจากได้รับกำไรสุทธิอาจเป็นเพราะมีค่าใช้จ่ายสูง

สรุป จากค่าเฉลี่ยอัตรากำไรสุทธิของสหกรณ์เท่ากับร้อยละ 14.59 แสดงว่าสหกรณ์มียอดขายได้ทั้งสิ้น 100 บาท เมื่อหักต้นทุนและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ แล้วจะเหลือเป็นกำไรสุทธิ 14.59 บาท ในช่วง 2523 - 2525 สหกรณ์ดำเนินงานไม่เป็นที่น่าพอใจ แต่หลังจากนั้นคือ ในปี 2526 - 2530 สหกรณ์ได้ปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานโดยลดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ลง ทำให้มีผลเป็นที่น่าพอใจ (ภาพที่ 8)

4.2 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on net worth) เป็นอัตราส่วนระหว่างกำไรสุทธิประจำปีกับทุนของสหกรณ์ ซึ่งประกอบด้วยหุ้นที่สมาชิกถือ เงินสำรอง เงินสะสมตามข้อบังคับต่าง ๆ รวมทั้งกำไร/ขาดทุนสุทธิประจำปี ผลลัพธ์ที่ได้จะบอกให้ทราบว่าในรอบระยะเวลาที่ผ่านมาสหกรณ์มีกำไรสุทธิเป็นร้อยละเท่าใด เมื่อเทียบกับทุนหรือส่วนของผู้เป็นเจ้าของ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความสามารถในการทำกำไรสุทธิของกิจการอยู่ในอัตราเปอร์เซ็นต์สูงหรือต่ำ การที่อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสูงหรือต่ำ จะชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการหาผลตอบแทนจากเงินทุนของสหกรณ์เองว่าได้มากน้อยเพียงใด อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น เขียนเป็นสูตรได้ดังนี้

$$\text{อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น} = \frac{\text{กำไรสุทธิประจำปี}}{\text{ทุนของสหกรณ์ถัวเฉลี่ย}} \%$$

อัตราที่ใช้เปรียบเทียบ ร้อยละ 11.50

จากตารางที่ 17 แสดงอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งผลการวิเคราะห์นี้จะเห็นว่าส่วนใหญ่สูงกว่าอัตราส่วนมาตรฐานแต่สูงกว่าไม่มากนักคือ ในปีนี้สูงสุดเท่ากับ 20.67% ในปี 2526 มี 3 ปีที่ต่ำกว่าอัตราส่วนมาตรฐานคือ ในปี 2524 - 2525 และ 2527 เท่ากับ 10.05% 7.69 และ 10.07% ตามลำดับ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเฉลี่ย 8 ปีเท่ากับ 12.63% หมายความว่า ทุน 100 บาท ทำกำไรได้เท่ากับ 12.63 บาท ซึ่งเป็นที่น่าพอใจ สาเหตุที่กำไรไม่สูงขึ้นอย่างสม่ำเสมอเพราะ บางปีกำไรลดลง แต่เงินทุนเพิ่มขึ้นอย่างไม่สัมพันธ์กัน (ภาพที่ 9)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

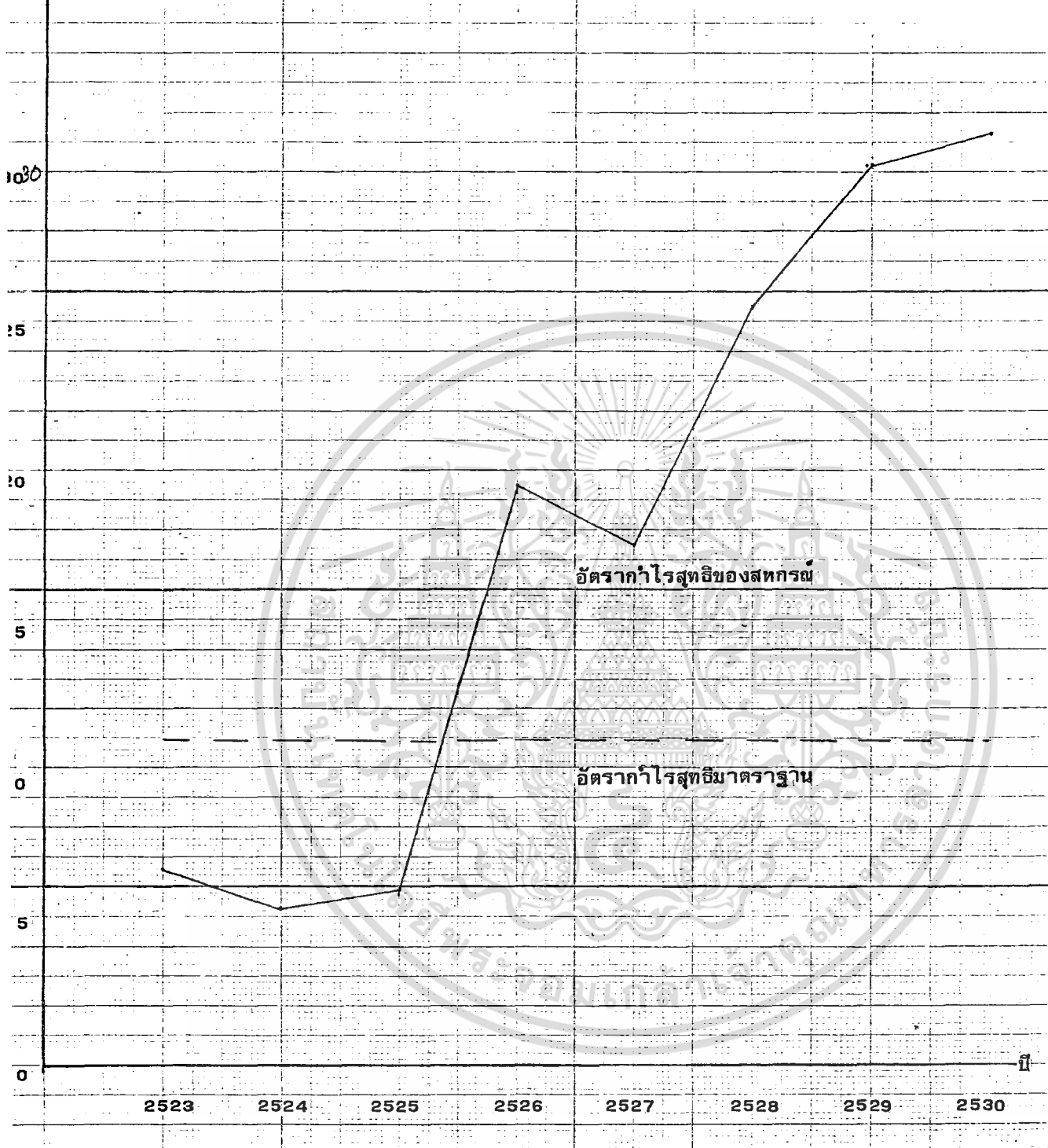
ตารางที่ 16 อัตราค่าไรสุทธิของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ปี 2523 - 2530

รายการ ปี	กำไรสุทธิประจำปี	รายได้ทั้งสิ้น	อัตราค่าไร สุทธิ (ร้อยละ)	อัตราส่วน มาตรฐาน (ร้อยละ)	ประเมินผล
2523	706,460.29	10,729,372.75	6.58	10.97	ไม่น่าพอใจ
2524	584,785.53	11,085,953.05	5.28	10.97	ไม่น่าพอใจ
2525	504,290.42	8,468,802.11	5.95	10.97	ไม่น่าพอใจ
2526	1,569,960.14	8,024,494.62	19.57	10.97	น่าพอใจ
2527	871,860.98	4,989,035.29	17.48	10.97	น่าพอใจ
2528	1,247,655.26	4,900,829.88	25.46	10.97	น่าพอใจ
2529	1,338,322.90	4,415,287.19	30.31	10.47	น่าพอใจ
2530	1,595,604.00	5,084,713.54	31.38	10.97	น่าพอใจ
รวม เฉลี่ย	1,052,367.44	7,212,311.05	14.59	10.97	น่าพอใจ

ที่มา : (สหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด, 2523 - 2530).

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อัตราค่าโรสุทธิ

ภาพที่ 8 แสดงอัตราค่าโรสุทธิมาตรฐานและอัตราค่าโรสุทธิของสหกรณ์ ปี 2523 - 2530

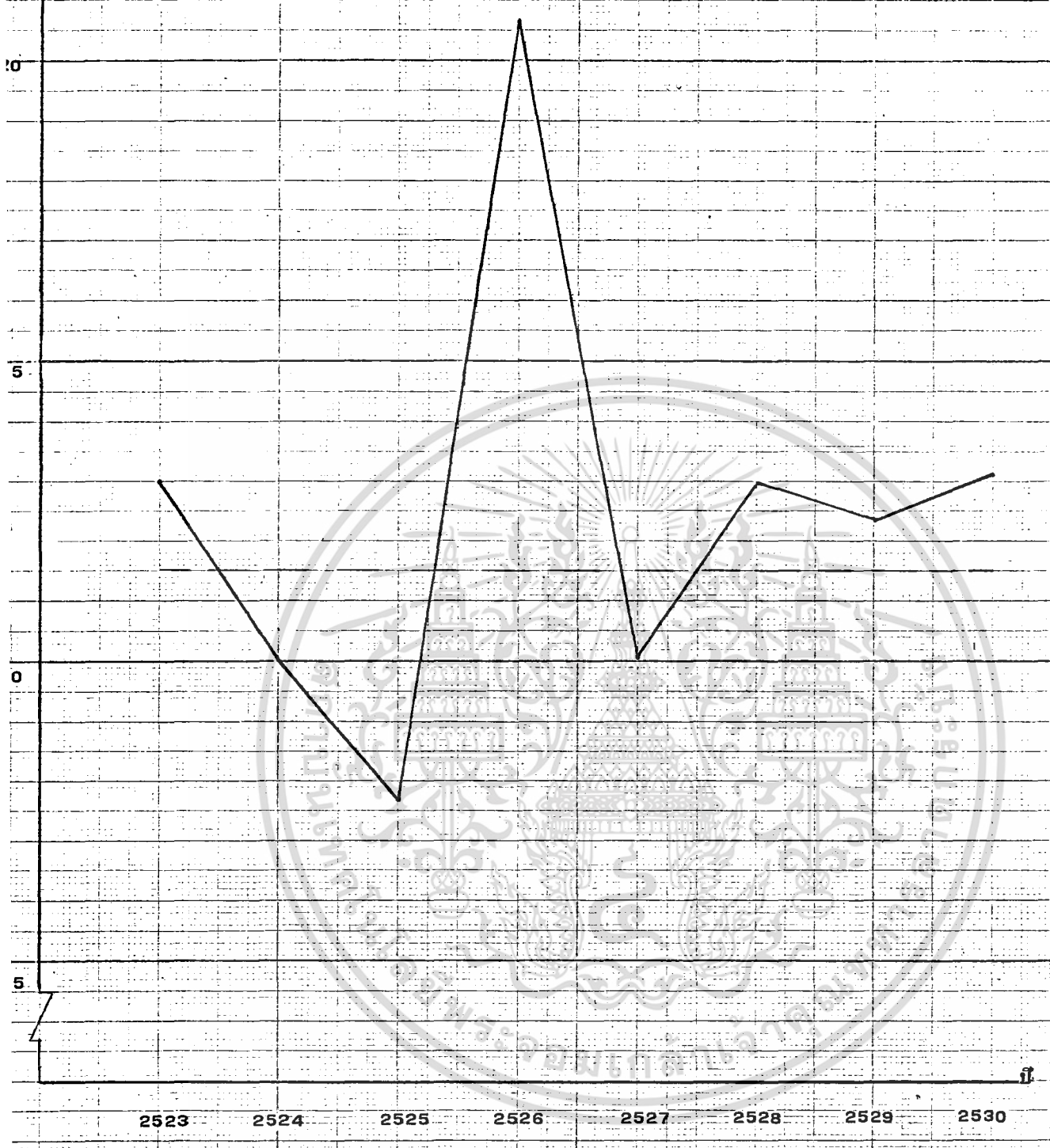
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์การในงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้ใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ในทางที่ผิดได้ทำสิ่งใดทั้งทำมีให้ต้องเนืองเนิ่น และต้องอ้างถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 17 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ์ จำกัด ปี 2523 - 2530

รายการ / ปี	2523	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	เฉลี่ย
กำไรสุทธิประจำปี	706,460.29	584,785.53	504,290.42	1,569,960.14	871,860.98	1,247,655.26	1,338,322.90	1,595,604.00	1,052,367.44
สินทรัพย์ต้นงวดทั้งสิ้น	-	5,432,495.25	6,207,112.68	6,903,404.06	8,286,010.31	9,028,325.72	10,188,881.44	11,433,345.20	
สินทรัพย์ปลายงวดทั้งสิ้น	5,432,495.25	6,207,112.68	6,903,404.06	8,286,010.31	9,028,325.72	10,188,882.44	11,433,345.20	12,924,674.05	
สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย	5,432,495.25	5,819,803.97	6,555,258.37	7,594,707.19	8,657,168.02	9,608,604.08	10,811,113.82	12,179,009.63	8,332,270.04
อัตราผลตอบแทนต่อส่วน									
ของทุน	13.00%	10.05%	7.69%	20.67%	10.07%	12.38%	12.38%	13.10%	12.63%
อัตราส่วนมาตรฐาน	11.50	11.50	11.50	11.50	11.50	11.50	11.50	11.50	11.50
ประเมินผล	สูง	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ต่ำ	สูง	สูง	สูง	สูง

ที่มา : (สหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ์ จำกัด, 2523 - 2530)

อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น

Z = ข้อช่วง

ภาพที่ 9 แสดงอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมาตรฐานและอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของสหกรณ์ ปี 2523 - 2530

--- อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมาตรฐาน

— อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของสหกรณ์

เอกสารนี้เป็นของสถาบันส่งเสริมการค้าและการลงทุนไทย-สหรัฐฯ และสงวนลิขสิทธิ์ไว้สำหรับใช้ประโยชน์ในการค้า
และการบริการเท่านั้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

จากการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ในระยะเวลา 8 ปีที่ผ่านมาพอสรุปได้ว่า ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด จึงมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ไม่ดีนัก ถึงแม้ว่าผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ใน 8 ปีที่ผ่านมาจะได้กำไรทุกปีและกำไรสุทธิมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาทางด้านอัตราส่วนประสิทธิภาพถ้าพิจารณาจากการหมุนของทรัพย์สิน สหกรณ์จะต้องพัฒนาไปอีกมากเพราะ ประสิทธิภาพในการบริหารเงินทุนของสหกรณ์ยังต่ำกว่ามาตรฐานของกลุ่ม สหกรณ์จะต้องรีบแก้ไขโดยเพิ่มปริมาณธุรกิจให้มากขึ้น อย่างไรก็ตามสหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด ก็มีผลการดำเนินงานที่ดีพอสมควรจะเห็นได้จากการที่สหกรณ์มีกำไรจากการดำเนินงานสูงขึ้นทุกปี หนี้สินของสหกรณ์มีแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงสภาพความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์เป็นอย่างดี นอกจากนี้การเปรียบเทียบอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ สหกรณ์การเกษตรศรีมหาโพธิ จำกัด นับว่าประสบความสำเร็จพอสมควรคือ สหกรณ์ได้ดำเนินงานได้ผลสูงกว่ามาตรฐานของกลุ่ม เป็นส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นอัตราส่วนสภาพคล่อง แม้ว่าปีแรกอัตราส่วนสภาพคล่องของสหกรณ์จะต่ำกว่ามาตรฐานของกลุ่ม แต่ใน 4 ปีหลังสหกรณ์ก็ได้ปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารสภาพคล่องทำให้สหกรณ์มีสภาพคล่องสูงขึ้นทุกปี และสูงกว่ามาตรฐานของกลุ่ม ส่วนทางด้านอัตราส่วนการเป็นหนี้สหกรณ์ก็ได้พัฒนาจนเป็นที่น่าพอใจคือ จากเดิมสหกรณ์มีอัตราส่วนการเป็นหนี้สูงกว่ามาตรฐานของกลุ่มมาก ทำให้ผู้ให้สินเชื่อรู้สึกว่าจะไม่ปลอดภัยเพราะ มีความเสี่ยงสูง สหกรณ์ได้ดำเนินการโดยลดหนี้สินและเพิ่มทุน จนถึงปัจจุบันอัตราส่วนการเป็นหนี้หรือหนี้สินต่อทุนของสหกรณ์ลดลงจนต่ำกว่ามาตรฐานของกลุ่มมาก และผู้ให้สินเชื่อก็ไม่มีกังวลใจใด ๆ จึงสามารถที่จะให้เงินกู้ต่อสหกรณ์ได้ปกติ นอกจากนี้อัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของสหกรณ์ได้พยายามปรับปรุงจนมีอัตราสูงกว่ามาตรฐานของกลุ่ม ซึ่งจากข้อสรุปข้างต้นแสดงว่าสหกรณ์มีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพทำให้สหกรณ์มีความเจริญก้าวหน้า ปัจจัยที่ทำให้สหกรณ์ประสบความสำเร็จนั้นพอจะกล่าวเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. สหกรณ์ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากคณะกรรมการดำเนินงาน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ ตลอดจนสมาชิกสหกรณ์ไม่ว่าจะเป็นด้านการประสานงาน การบริการแก่สมาชิก ตลอดจนการให้การศึกษอบรมแก่สมาชิกของสหกรณ์
2. สหกรณ์มีทุนดำเนินงานสูงถึงแม้ว่าบางส่วนจะเป็นเงินกู้ แต่ก็ เป็นเงินกู้ยืมอัตราดอกเบี้ยต่ำจากธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
3. สหกรณ์มีปริมาณธุรกิจซึ่งที่ทำกับสมาชิกสูง เช่น การนำปุ๋ย เครื่องอุปโภคบริโภค มาจำหน่ายแก่สมาชิกทั้งในรูปของเงินสด และการให้สินเชื่อเป็นสิ่งของ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. สมาชิก กรรมการ และเจ้าหน้าที่ ตลอดจนพนักงานผู้ควบคุมมีความเสียสละ และสมัครสมานสามัคคีกัน

5. สหกรณ์ได้รับความช่วยเหลือทางด้านวิชาการจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ เป็นอย่างดีในเรื่อง การเร่งรัดหนี้สิน การตรวจสอบการใช้เงินกู้ การให้การศึกษอบรมทาง สหกรณ์

ถึงแม้สหกรณ์จะพัฒนาให้มีความเจริญก้าวหน้ามาตามลำดับก็ตาม สหกรณ์ก็ยังมีข้อบก-
พร่องและข้อผิดพลาดอยู่บ้างบางส่วนที่สหกรณ์จะต้องหาทางแก้ไข ซึ่งพอจะสรุปปัญหาเป็นข้อ ๆ
ได้ดังนี้

1. การบริหารประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ของสหกรณ์ยังต่ำกว่ามาตรฐานของ
กลุ่ม ซึ่งสหกรณ์นำสินทรัพย์ที่มีอยู่ไปใช้ในการหารายได้น้อยเกินไป

2. ธุรกิจขาย สหกรณ์ได้มีการรวบรวมข้าวเปลือกเพียงอย่างเดียว และไม่ได้รวม
รวมทุกปี ทั้ง ๆ ที่ปัจจุบันสมาชิกมีการปลูกข้าวและมันสำปะหลังในปริมาณใกล้เคียงกัน ทำให้ถูก
พ่อค้าคนกลางกดราคา เนื่องจากสหกรณ์ไม่ได้ทำการรวบรวมผลผลิต

3. ธุรกิจซื้อ สหกรณ์จำหน่ายสินค้าหลักเพียงไม่กี่ชนิดคือ ปุ๋ย และข้าวสาร ซึ่ง
สหกรณ์ควรจะนำสินค้าอื่น ๆ มาจำหน่าย เพื่อให้ประโยชน์ตกอยู่กับสหกรณ์และสมาชิก

4. ด้านการจัดการและวางแผนงานของสหกรณ์ จะเห็นได้ว่าแผนงานของสหกรณ์
จะกำหนดเป็นแผนระยะสั้นเพียงปีเดียว ซึ่งงานบางอย่างต้องการความต่อเนื่อง

5. การให้การศึกษอบรมแก่สมาชิก โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์อาจได้รับความ
รู้ไม่เพียงพอคือ รู้เพียงด้านเดียวซึ่งจะทำให้สมาชิกไม่สามารถติดตามเหตุการณ์ปัจจุบันได้ทัน

6. ขาดการศึกษาและวิจัยสภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมท้องถิ่น จึงไม่สามารถวางแผน
ปรับปรุงการประกอบอาชีพของสมาชิกให้ได้รับประโยชน์สูงสุด

7. ขาดการแนะนำเรื่องข้าวสารการตลาดแก่สมาชิก ทำให้สมาชิกถูกกดราคาผล-
ผลิตจากพ่อค้าคนกลาง

8. ขาดการให้การอบรมเพื่อพัฒนาคุณภาพ ความรู้ ความสามารถ เทคนิคใหม่ ๆ
แก่ผู้บริหาร หรือผู้จัดการ และคณะเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์

ข้อเสนอแนะ

1. สหกรณ์ควรเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ของสหกรณ์เพื่อหารายได้ของ
สหกรณ์ให้สูงกว่านี้ โดยการเพิ่มธุรกิจเครดิตโดยปล่อยเงินกู้ให้สมาชิกมากขึ้น เพิ่มธุรกิจขายและ
เพิ่มธุรกิจซื้อของสหกรณ์ให้มากขึ้น

2. ธุรกิจขาย สหกรณ์ควรรวบรวมผลผลิตที่เป็นผลผลิตหลักของสมาชิกคือ ข้าว
และมันสำปะหลัง เพื่อที่จะได้มีอำนาจในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลางหรือเจ้าของโรงงาน ซึ่งจะ
ทำให้ราคาผลผลิตที่สมาชิกได้รับสูงขึ้น

3. ธุรกิจซื้อ สหกรณ์ควรจัดหาวัสดุอื่น ๆ ที่จำเป็นในการประกอบอาชีพทางการ
เกษตรมาจำหน่ายให้แก่สมาชิก เช่น ยาฆ่าแมลง ยาปราบศัตรูพืช อาหารสัตว์ เพื่อผลประโยชน์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และกำไรจะได้ เป็นของสหกรณ์ และมีผลถึงสมาชิกในการปันส่วนปลายปี ซึ่งสหกรณ์ต้องอธิบายให้สมาชิกเข้าใจและทำธุรกิจกับสหกรณ์โดยซื้อของจากสหกรณ์ให้มากขึ้น

4. ด้านการวางแผน สหกรณ์ควรที่จะกำหนดแผนงานในระยะยาวเพื่อจะได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และสามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานได้ เนื่องจากมีเวลามากพอในการแก้ไข แต่ทางที่ดีสหกรณ์ควรที่จะกำหนดทั้งแผนงานระยะสั้นและระยะยาวควบคู่กันไปเพราะงานบางอย่างแผนระยะยาวอาจใช้ไม่ได้

5. การให้การศึกษาอบรมแก่สมาชิก ควรให้การแนะนำอบรมในหลาย ๆ ด้าน เช่น เทคโนโลยีการใช้เครื่องมือ เครื่องจักรใหม่ การนำวิชาการแผนใหม่มาใช้ในการผลิต หรือการใช้กลยุทธ์ในการตอบโต้กับพ่อค้าคนกลาง เป็นต้น

6. ทำการศึกษาและค้นคว้าเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่นให้ละเอียด เพื่อวางแผนปรับปรุงการประกอบอาชีพไปได้อย่างถูกต้อง

7. ควรแนะนำสมาชิกหรือติดต่อวารสารการตลาดให้สมาชิกได้ทราบตามป้ายประกาศของสหกรณ์ เช่น ราคาข้าว ราคามันสำปะหลังวันนี้เป็นราคาเท่าใดพร้อมขอแนะนำประกอบด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. 2528. รายงานสถิติการเงินของสหกรณ์บริการ.

กรุงเทพมหานคร.

จักรกฤษณ์ ทองทัย. 2531. วิเคราะห์ผลการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด.

กรุงเทพมหานคร. ปัญหาพิเศษปริญญาตรี, ภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร,
คณะเทคโนโลยีการเกษตร. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง.

สมอง เห็ชรกรรจ์. 2530. วิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรบ้านค่าย

จำกัด. กรุงเทพมหานคร. ปัญหาพิเศษปริญญาตรี, ภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร,
คณะเทคโนโลยีการเกษตร. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง.

สำนักงานจังหวัดปราจีนบุรี. ประวัติหมาดไทยส่วนภูมิภาค จังหวัดปราจีนบุรี. กรุงเทพฯ ฯ

: โรงพิมพ์หอรัตนชัยการพิมพ์. 2529.

สุชาย สุขลจิต. 2526. ผลการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตร อานสกา จำกัด.

กรุงเทพมหานคร. ปัญหาพิเศษปริญญาตรี, ภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร, คณะเทคโนโลยี
การเกษตร. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง.

อภิชาติ เดชปรีชา. 2528. การศึกษาและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร

ศรีประจันต์ จำกัด. กรุงเทพมหานคร. ปัญหาพิเศษปริญญาตรี, ภาควิชาบริหารธุรกิจ
เกษตร, คณะเทคโนโลยีการเกษตร. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง.

อมรศรี รอดบำรุง. 2528. การเงินเกษตร (พิมพ์ครั้งที่ 1) กรุงเทพมหานคร.

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้